Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT
פרייז 15 גראשען
היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 100 | Łódź, Sroda, 1 maja 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, כ״ח ניסן תרצ״ה | № 100

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז נעכטען, אין בליהענדען עלטער פון 45 יאהר, געשטארבען אונזער אונפערגעסליכער און ליבער מאן, פאטער, ברודער און שוואגער

נ״ע דוד זילבערבערג

אדמיניסטראטיווער דירעקטאר פון פערלאג „נייער פאלקסבלאט“

די לויה קומט פאר היינט, מיטוואך, ד. 1 מאי 1935, 2 א זייגער נאכמיטאג פון טרויער-הויז אויף מאגיסטראצקא 16, וועגן וואס ס'טיילט מיט אין אונענדליכען צער

די טרויערנדע פאמיליע.

מ'בעט נישט צו בעלעגען קיין קאנדאלענץ-וויזיטען.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען דער מיטגליד פון אונזער פערלאג, דירעקטאר פון אדמיניסטראציע „נייער פאלקסבלאט“

נ״ע

דוד זילבערבערג

אין פערשטארבענעם האבען מיר פערלוירען א טרייען, איבערגעגעבענעם און אויפ-ריכטיגען חבר, וועמענס אנדענק ס'וועט ביי אונז בלייבען אייביג אין זכרון.

דער פאמיליע פון פערשטארבענעם דריקען מיר אויס אונזער הארציגסטען מיטגעפיהל.

פערלאג „נייער פאלקסבלאט“.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען איז עלטער פון 69 יאהר געשטארבען מיין ליבער מאן, אונזער געטרייער פאטער

נ״ע איסר בעזמאן

לאנגיעהריגער דירעקטאר פון יודישען טעאטער אין לאדז.

די לויה קומט פאר היינט, 1 בייטאג פון טרויער-הויז (וואלטשאנסקא 15) וועגען וואס עס טיילען מיט

די אין טיפען טרויער אונטערבליבענע פרוי און קינדער.

געריגנ'ס א מלחמה-און שלום-רעדע

בערלין, 30 (ספ. טעל.)

בעת'ן פייערליכען אריינפיהרען אין אמט דעם נייעם אויבער-פרעזידענט פון דער ריינישער פראווינץ אין קאבלענץ, האט פרעמיער גערינג געהאלטען א רעדע, אין וועלכער ער האט אונטערגעשטראכען, אז „נעבען דייטשען האמער און קאוואדלע ליגט היינט ווידער די דייטשע שווערד”.

קאנצלער היטלער, וועלכער האט צוריקגעקעהרט דעם דייטשען פאלק די איינינקייט און די אינערליכע רוה, וועט האבען גענוג כוח, כדי איהם צו גאראנטירען אויך די רוה פון אויסען.

גענעראל גערינג האט דאן אנגעוויזען אויף דער ספעציעלער אויפגאבע פון אויבער-ריין, אלס א גרעניץ-שטרעקע אויפ'ן געביט פון געוואונען די אויסלענדישע מלוכות פאר'ן נייעם דייטשלאנד. נישט צו דעם האבען מיר געשמידט אונזער שווערד — האט ערקלערט דער פרייסישער פרעמיער — אז מען זאל דאס דייטשע פאלק פון דאסניי אריינשליידערן אין שגעון פון בלוט. די דייטשע שווערד איז אויסגעשמידט געווארען נאר מיט'ן ציל צו פערזיכערן דעם שלום פון דייטשען פאלק און אויסצומיידען די גרויזאמקייטען, וועלכע מיר אליין האבען איבערגעלעבט.

מיר מוזען פראטעסטירען געגען דעם, אז אין דער ראל פון ריכטער איבער דייטשלאנד זאלען ארויסטרעטען פעלקער, וועלכע קענען נישט און דארפען קיינמאל נישט זיין קיין ריכטער. די דייטשען משפט'ן זיך אליין דורך זייער פיהרער, וועלכער היט בעסער ווי די„ וועלכע בילדענדי גרופירונגען, וועלכע שטיצען זיך אויף געוואלד, כדי דאס צום מעהרסטען פרידליך - געשטימטע פאלק ווידער אריינצושליידערן אין תהום.

פראצעס געגען „פיאסט”-דעפוטאט סטאכניק פאר טעראר

ראפטשיצע, 30 (טעלעפאניש)

היינט האט זיך דא אנגעהויבען דער פראצעס געגען „פיאסט” - דעפוטאט פראנצישעק סטאכניק, וועלכען דער בעשולדיגונגס-אקט ווארפט פאר, אז ער האט גערופען צו געוואלד-טאטען געגען פאליטישע געגנער און אין אויפהעצען איינגעזאמעלטע אויף מיטינגען געגען דער פאליציי. סטאכניק ווערט אויך אנגעקלאגט אין בעליידיגען די מאכט-ארגאנען אין זיינע א רעדע און אין פערשפרייטען פאלשע ידיעות און פאר קאלפארטירען פלוגבלעטער, וואס זענען ארויסגעגעבען געווארען דורכ'ן הויפט-קאמיטעט פון דער פויערן-פארטיי און זענען געווען פול מיט נישט געשטויגענע ידיעות.

דעפ. סטאכניק האט ערקלערט, אז ער פיהלט זיך נישט שולדיג, ער לייקענט, אז ער האט גערופען צו טעראר-אקטען. ער איז זיך נאר מודה אין קריטיקירען די האנדלונג פון דער פאליציי.

נאכ'ן אויסהערען א ריי.זע עדות, זענען די פערהאנדלונגען אפגעלעגט געווארען ביז'ן 1 מאי.

די אונאפהענגיגקייט פון עסטרייך זאל דעצידירט ווערען אויף דער קאנפערענץ אין ווענעדיג

רוים, 30 (ספ. טעל.)

„סטאמפא” איז מודיע פון פאריז, אז אין לויף פון נעכטיגען געשפרעך צווישען איטאליענישען אמבאסאדאר אין פאריז מיט'ן מיניסטער לאוואל איז ארומגערעדט געווארען די זיך דערנעהנטערנדיגע איטאליעניש - עסטרייכיש - אונגארישע קאנפערענץ אין ווענעדיג, וואו עס וועלען בעזונדערס בעריקזיכטיגט ווערען די אונגארישע פאסטולאטען. לאוואל האט אנגעוויזען אויף דער וויכטיגקייט פון אונגארנ'ס אנטייל אין דער קאנפערענץ בכדי צו גאראנטירען דורך די גרויסמאכטען עסטרייכס אונאפהענגיקייט.

ענגלאנד פאר אנ'אפמאך מיט דייטשלאנד
מיט דייטשלאנד אדער אהן דייטשלאנד — די זיכערקייט מוז געזיכערט ווערען

לאנדאן, 30 (ספ. טעל.)

אנ'אינטערעסאנטע ווענדונג אין דער עפענטליכער מיינונג, אין פערבינדונג מיט דער לעצטענס-אונטערגענומענער קאמפאניע געגען די דייטשע בעוואפנונגען, איז דער היינטיגער לייט-ארטיקעל פון „מארנינג פאסט”, וועלכער ווייזט אן אויף דער נויטווענדיגייט פון שליסען אנ'אפמאך מיט פראנקרייך. „בעזיצענדיג מעכטיגע בעוואפנונגען, וואלט מען געקענט בלייבען גלייכגילטיג אין בעצוג צום אפמאך, אבער אין די בעדינגונגען, אין וועלכע די פראגען שטעלען זיך פאר, קענען מיר זיך נישט ערלויבען צו שטעהן איינזאם. גענוג לאנג האבען מיר געפיהרט א זארגלאז לעבען, שטעלענדיג אין סכנה די אייגענע זיכערקייט און דעם שלום אין איראפא. איצט איז געקומען די צייט, אז די רעגירונג זאל אנהויבען א פאליטיק, וועלכע עס זאל פערשטעהן יעדער פשוט'ער מענש”.

„דיילי העראלד” זאגט, אז די זיכערקייט מוז איינגעשטעלט ווערען אדער מיט דייטשלאנד, אויב דאס איז מעגליך, אדער אהן דייטשלאנד, אויב דאס איז נויטווענדיג.

לאנדאן, 30 (ספ. טעל.)

„מארנינג פאסט” זעהט פאר די מעגליכקייט, אז די בריטישע רעגירונג זאל ארויסשיקען צו דער דייטשער רעגירונג א פראטעסט-נאטע צוליב'ן אנהויבען בויען נייע אונטערוואסער - שיפען וואס עס איז אין סתירה מיט די ארטיקלען 181 און 191 פון ווערסאילער טראקטאט.

עסקאדרע פון סאוויעטישע אונטערוואסער-שיפען אויפן פאציפיק

לאנדאן, 30 (ספ. טעל.)

אין שייכות מיט די גרויסע מאנעווערס פון אמעריקאנישען קריגס-פלאט, האט אויף די טעריטאריאל. וואסערען פון ראטענפערבאנד אויפ'ן פאציפישען אקעאן ארויסגעריהרט פון וולאדיוואסטאק א סאוויעטישע פלאטיליע פון אונטערוואסער-שיפען. דער עסקאדרע - אונטערוואסער - שיפען האבען בעגלייט אעראפלאנען.

הארטי'ס רעדע וועגן פעלקער-פערברידערונג
אויף דער עפענונגס-זיצונג פון אונגארישען פארלאמענט

בודאפעשט, 30 (ספ. טעל.)

בעת דער היינטיגער ערעפנונג פון אונגארישען פארלאמענט האט דער רעגענט הארטי אונטערגעשטראכען, אז די פאליטישע און עקאנאמישע בעדינגונגען, וואס דרינגען ארויס פון די שלום-טראקטאטען האבען די מענשהייט נישט א רוק געטון פאראויס אויפ'ן וועג צו צוזאמענארבייט און פארטשריט, נאר פערקעהרט: די בעדינגונגען האבען אריינגעבראכט א פירוד צווישען די פעלקער. די איינזייטיג - אנגעווארפענע טראקטאטען קענען נישט בעצייכענט ווערען אלס שלום-טראקטאטען. דאס בערוהיגען די געמיטער און די פערשטענדיגונג פון די פעלקער קען קומען נאר דאן, ווען די מלוכות וועלען ארויף אויפ'ן וועג פון די פריי בעשטימטע אפמאכען. פערווירקליכען און זיכערן דעם אמת'ן שלום קען מען נאר דורך שאפען בעדינגונגען פאר פרידליכער צוזאמענארבייט פון פעלקער, וואס זענען פריי און זענען גלייך צו זיך אין די אינטערנאציאנאלע בעציהונגען.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאנא 15. טעל. 149-07

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אווענד.

זונטאג פון 9–1 פארמיטאג.

פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזן

גליקליך ווערען און א מיליאן זלאטיס געווינען

קענסטו ביי דער ציהונג פון דער 4טער קלאס נאר אין דער האלעקטור פון

י. פיינגאלד, 8 שרודמיעסקא 8

טעלעפאן 108-99

די 1-טע און בילינסטע קוועלע פון רעשטען

אויף פאלטענס און אנציגער

פון די בעסטע ביליצער און טאמאשאווער סחורות, די מאדערנסטע מוסטערן, אין א גרויסען אויסוואהל. בעקומט מען נאר ביי

R. Szczęśliwy

לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5

טעל. 156-09

גערענקט. פראנט 2 שטאק.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 70 יאהר מיין ליבע פרוי, אונזער טייערע מוטער און שוויגערמוטער

נ"ע רבקה ראזמארין

(געב. ווישקוב)

די לוי' קומט פאר היינט, מיטוואך, ד. 1 מאי 1935, 1 בייטאג פון טרויער-הויז, זאקאנטנא 36.

וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע

טיף גערירט פון דעם פלוצלינגען טויט פון אונזער ליבען חבר, לאנגיעהריגען אנפיהרער פון יודישען טעאטער

איסר בעזמאן

דריקען מיר אויס אונזער מיטגעפיהל דער איבערגעבליבענער פרוי און קינדער

טרופע פון טעאטער פילהארמאניע.

ווארנונג פון ראבינאט!

דער קצב שמואל קליינמאן פון בענעדיקטא 12

איז היינט געווארען גצ'אסר'ט דורך דעם גאנצען ראבינאט.

מ'טאר נישט קויפען ביי איהם קיין שום פלייש צלס כשר.

לאדזער ראבינאט.

ב' קדושים, תרצ"ה

30.4.35

צוליב'ן טויט פון לאנגיעהריגען יודישען טעאטער-דירעקטאר

ב"ע

איסר בעזמאן

דריקט אויס דער שווער-געטראפענער פאמיליע דעם טיפסטען מיטגעפיהל

די דירעקציע

פון קאנצערט-זאל „פילהארמאניע”

דערשיטערט צוליב דעם אומנעריכטען טויט פון

איסר בעזמאן

אונזער איפריכטיגען מיטגעפיהל דער פאמיליע

ארטיסטען-אנסאמבל פון „ראזמאיטאשטשי”-טעאטער

אין לאדז.

בעקאנטמאכונג.

פרייטאג, דעם 3-טען מאי ה. י. קומט פאר די ערעפנונג פון דער

כלאדניא-דאנסינג

„אלהאמבר א”

אויף פאלורביאווא 10

שפייז און דאנסינג!

פערגרעסערטער ארקעסטער!

רייך-פערזעהענער בופעט!

ספעציעל פאר יודישער געזעלשאפט.

מיט אכטונג ד. פרידהאלד.

בעמ.: קעלנערקעס קענען זיך פון זאפארט מעלדען.

שייטלען

מיט פאריזער שרינדן און פערטיגע שייטלען

ביי קערש.

סקווערא 15

פאר גאר ד,

ביזשוטעריע

און לאמבארד-קוויטעס

צאהלט די העכסטע פרייזען

איזידאר פיאלקא

פיעטריקאווער 7.

אויערן, נאז און האלז קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. Rakowski

פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81

נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוויי-אפעראציע א. ז. וו., ווי אויך אמבולאטארישע פון 9–2 און פון 4–8 אוונט

Dr. med.

Haltrecht

ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 1³⁰—2³⁰ מיטאג און פון 5—9 אוו. זונטאג פון 10—1 בייטאג

עלעקטרא גאלוואניזאציע.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל

כעמיש-באקטעריאלאגישער לאבאראטאריום

מ. שאץ, לאדז,

פיעטריקאווער 37.

Dr. med.

Leon Familier

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען

שערפיעץ 37 (בענעדיקטא).

נעהמט אן פון 5–7 נאכמ.

קאנווענציע געגן פאליטישן טעראר אין אייראפע

זשענעווע, 30 (ספּ. טעל.)
דאָ האָבן זיך אָנגעהויבן די בעראַטונגען פון זאַכקענער - קאָמיטעט, וואָס איז געשאַפן געוואָרן אויפ'ן יסוד פון דער רעזאָלוציע פון ראַט פון דער פעלקער-ליגע, מיט'ן ציל צוצוגרייטן דעם פּראָיעקט פון דער אינטערנאַציאָנאַלער קאָנווענץ, וועלכע דאַרף פאַרזיכערן דעם קאַמף מיט'ן פּאָליטישן טעראָר. אין דעם קאָמיטעט זענען בעטייליגט: ענגלאַנד, בעלגיען, טשילי, שפּאַניען, פראַנקרייך, פּוילען, רומעניען, שווייץ, אונגאַרן, איטאַליען און דער ראַטענפער באַנד.

נאָך דער רעדע פון פּוילישן דעלעגאַט אין דער פעלקער-ליגע מינ. קאָמאַרניצקי, האָט דער קאָמיטעט גענומען אַלס יסוד פון דער דיסקוסיע דאָס פראַנצויזישע מעמאָראַנדום, וועלכע איז בשעתו פאָרגעשטעלט געוואָרן דער פעלקער-ליגע.

אפגעלעגט די דייטש-פראנצויזישע ים-געשפרעכן

בערלין, 30 (ספּ. טעל.
דאָס דייטשע אינפאָרמאַציע-ביוראָ מעלדעט פון לאָנדאָן, אַז די דייטש-ענגלישע ים-געשפּרעכן זענען דערווייל אָפּגעלעגט געוואָרן ביז היטלער וועט לעזן זיין דעקלאַראַציע וועגן דער אויסערן-פּאָליטיק. די דעקלאַראַציע ווערט ערוואַרט אין דער העלפט פון חודש מאי.

אויפנאהמע פאר פרעזעס פון דער אינטערנאצ. האנדעלס-קאמער

וואַרשאַ, 30 (טעלעפאָניש)
5 פאַרנאַכט איז אין דער וואַרשאַווער האַנדעלס-קאַמער פאָרגעקומען אַ פייערלעכע אויפנאַהמע לכבוד דעם פרעזעס פון דער אינטערנאַציאָנאַלער האַנדעלס קאַמער פענטענער פּליסינגען. אויפ'ן קבלת-פנים זענען געווען אָנוועזנד האַנדעלס-מיניסטער רייכמאַן, וויצע-פינאַנץ-מיניסטער קאָץ, דער פּאָסט-מיניסטער און פיל אַנדערע. דער ערשטער האָט בעגריסט דעם גאַסט דער פרעזעס פון פערבאַנד פון די האַנדעלס-קאַמערן, געוו. מינ. קלאַרנער.

שפיאנאזש-אפערע אין פינלאנד

העלזינגפאָרס, 30 (ספּ. טעל.)
דאָ איז ענטדעקט געוואָרן אַ שפּיאָנאַזש-אַפּערע. 10 פּערזאָן זענען אַרעסטירט.

א היפאטעק-באנק אין א"י
גרינדעט די פאלעסטינישע רעגירונג

ירושלים, 30 (יט"א טעלעגראַפיש)
דער הויך-קאָמיסאַר וואוקאָפּ האָט אָנגעקינדיגט אַז די פּאַלעסטינער רעגירונג וועט איינגיכען גרינדען אַ היפּאָטעק-באַנק אין ארץ-ישראל, בכלל וועט אַריינגעבראַכט ווערען אָרדנונג אין דעם לאַנד-ווירטשאַפט-בעזיץ אין ארץ-ישראל.

אפריקא גרייט זיך צו מלחמה
איטאליען ווארט, אז די רעגנס זאלען נאר אויפהערען

לאָנדאָן, 30 (ספּ. טעל.)
דער ספּעציעלער שליח פון „דיילי מייל", וועלכער האָט בעגלייט די איטאַליענישע מיליטער-אָפּטיילונגען, וועלכע זענען אַוועק קיין אַפריקאַ, האָט צוגעשיקט צו זיין צייטונג אַ קאָרעספּאָנדענץ, אין וועלכער ער טיילט מיט, אַז די ברעגעס פון דער שטאָט מאַסאַו, די פּאָרט-מאַגאַזינען און אפילו די גאַסען און פּלעצער פון דער שטאָט זענען איבער-פולט מיט גרויסע טראַנספּאָרטען קריגס-מאַטעריאַל. מען ריכט זיך, אַז נאָכ'ן אויפהערען פון די שטאַרקע רעגענס, וואָס גיסען אין אַפריקאַ, וועלען זיך אָנהויבן קריגס-אָפּעראַציעס. די מלחמה-צוגרייטונגען זענען געמאַכט געוואָרן אין ברייטען מאַסשטאַב. מוסאָליני איז געקומען צו דער איבערצייגונג, זאָגט דער זשורנאַליסט, אַז אין אַביסיניען דאַרף מען זוכען די לעזונג פון דעם איבערפלוס פון דער בעפעלקערונג אין איטאַליען.

דער אַביסינישער קייזער איז דעצידירט אויף אַ פאַרביסענעם קאַמף מיט איטאַליען.

פראנצויזיש-סאוויעטישע אונטערהאנדלונגען
זאלען נאך היינט פערענדיגט ווערען

פּאַריז, 30 (ספּ. טעל.)
די צייטונגען רעדען אַרום די פראַנצויזיש-סאָוויעטישע אונטערהאַנדלונגען בעהויפּטענדיג, אַז דאָס פערענדיגען די אונטערהאַנדלונגען קען פאָרקומען אפילו מאָרגען. אין די בעדינגונגען וועט מיניסטער לאַוואַל אַרויספאָהרען קיין מאָסקווע און וואַרשאַ דעם 8 מאַי.

אַמבאַסאַדאָר פּאָטעמקין האָט נאָך זיין נעכטיגען געשפּרעך מיט לאַוואַל'ן זיך געווענדעט צו זיין רעגירונג. אויך נאָך זיין היינטיגען שמועס וועט דער סאָוויעטישער אַמבאַסאַדאָר אָפּהאַלטען אַ טעלעפאָנישען געשפּרעך מיט ליטווינאָוו'ן.

„מאַטען" שטרייכט אונטער, אַז דער טעקסט פון פראַנצויזיש - סאָוויעטישען אָפּמאַך וועט זיין אין איינקלאַנג מיט'ן פּאַקט פון דער ליגע און מיט די לאָקאַרנאָ אָפּמאַכען. „זשורנאַל" בעטאָנט, אַז דער פּאַקט מיט די סאָוויעטען ריהרט לחלוטין נישט אָן פראַנקרייכס פערפליכטונגען לגבי אַנדערע מלוכות.

די אַנדערע צייטונגען בעהויפּטען, אַז די סאָוויעטיש-פראַנצויזישע אונטערהאַנדלונגען קענען פערענדיגט ווערען נאָך היינט נאָכמיטאָג.

15 קריגס-עראפלאנען טעגליך
בויט מען אין דייטשלאנד

פּאַריז, 30 (ספּ. טעל.)
„עקאָ דע פּאַרי" טיילט מיט, אַז די ענגלישע רעגירונג האָט מיט אַ צייט צוריק שוין געוואוסט וועגען דעם, אַז די דייטשען בויען לעצטענס צו 15 קריגס-עראָפּלאַנען טעגליך. איצט דערוויסט מען זיך אין לאָנדאָן, אַז דייטשלאַנד בויט אַ חוץ דעם אויך 9 האַנדעלס-עראָפּלאַנען יעדע וואָך. די דאָזיגע האַנדעלס-עראָפּלאַנען קען מען אָבער גאַנץ לייכט פערוואַנדלען אין באָמבען-עראָפּלאַנען מיט אַ טראָג-קראַפט פון 7 טאָן.

אפאזיציע געגען דער 400-מיליאניגער פראנצויזישער הלואה פאר די סאוויעטען

פּאַריז, 30 (ספּ. טעל.)
„לאַ פרעס" שרייבט, אַז אין פראַנקרייך האָט אַרויסגערופען אַנ'אָפּאָזיציע די פראַנצויזיש-סאָוויעטישע אונטערהאַנדלונגען צוליב'ן פּראָיעקט צו געבען די סאָוויעטען אַ הלואה פון 400 מיליאָן פראַנק אויף צו רעאָרגאַניזירען די סאָוויעטישע באַהנען.

פעלקישער בעאבאכטער אטאקירט איטאליען

בערלין, 30 (ספּ. טעל.)
„פעלקישער בעאָבאַכטער" אַטאַקירט די איטאַליענישע פּאָליטיק און וואַרפט פאַר איטאַליען, אַז געגענווירקענדיג דייטשלאַנד און געהענדיג צוזאַמען מיט פראַנקרייך, האָט זי פערלוירען אַלע פּאָליטישע אַטוטען. די צייטונג בעטאָנט, אַז די פראַנצויזישע פּאָליטיק דערפיהרט איטאַליען קיין אַפריקאַ, דערווייטערנדיג אַזוי אַרום איטאַליען פון די אייראָפּעאישע ענינים.

א „גלעזל טיי" פאר די פרעמיערען פון די ענגלישע דאמיניעס

לאָנדאָן, 30 (ספּ. טעל.)
היינט האָבען זיך אין לאָנדאָן אָנגעהויבען אַ סעריע וויכטיגע געשפּרעכען, וואָס די בריטישע רעגירונג פיהרט אַדורך מיט די געסט, וואָס זענען געקומען קיין ענגלאַנד צום יובילעאום פון קעניג יעזשי. די היינטיגע קאָנפערענץ מיט די פרעמיערען פון די ענגלישע דאָמיניעס איז צושטאַנד געקומען אין דער פאָרם פון אַ גלעזעל טיי, וואָס איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אין דער אָנוועזנהייט פון מאַקדאָנאַלד'ן, סיימאָנען, באַלדווינען, טשעמבערליינען און די מיניסטאָרען פון קאַנאַדע, דרום-אַפריקאַ אויסטראַליען און אינדיען.

געזעץ געגען ראסען-העצע אין בראזיליען

ריאָ דע זשאַנייראָ. (יט"א) אַ געזעץ אויף נאַציאָנאַלע זיכערהייט, וואָס פערבאָט צו פערשפּרייטען ראַסען-האַס איז אָנגענומען געוואָרען דורך דעם פּאַרלאַמענט אין בראַזיליען.

דאָס געזעץ פערוועהרט די עקזיסטענץ פון אוניפאָרמירטע אָרגאַניזאַציעס און בעשטימט אַ שטראָף פאַר אויפרייצען איין טייל פון דער בעפעלקערונג געגען אַ צווייטער.

דאָס געזעץ איז הויפּטזעכליך געווענדעט געגען די נאַציס.

פרעמיער סלאוועק וועגען דער נייער וואהל-ארדינאציע

וואַרשאַ, 30 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט).

פרעמיער סלאַוועק וועט שבת 1 בייטאָג האַלטען פאַר די קאָנסטיטוציאָנעלע גרופּען פון סיים און סענאַט אַ רעפעראַט וועגען דער נייער וואַהל-אָרדינאַציע.

לעצטע דעפעשען בקיצור

אין וויען איז נעכטען פערעפענטליכט געוואָרען אַ פעראָרדנונג, וועלכע אָנערקענט פאַר'ן פּאַטערלענדישען פראָנט די אויסשליסליכע רעכט אויף פערזאַמלונגען.

— ס'איז פאָרגעקומען די לויה פון בולגאַרישען פינאַנץ-מיניסטער פּראָפ. מאַלאָוו.

— אין איטאַליענישען פּאָרט פּירעאוס איז אין אַ געשעפט געווען אַנ'אויפרייס פון קינסטליכע פייערן, וועלכע האָבען געקאָסט איינינע מענשליכע לעבענס.

— אין בערלין איז אַרעסטירט געוואָרען ד"ר קינצעלמאַן, אַנ'אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָר פון כעמיע, איינער פון די הויפּט-פיהרער פון דער אָפּאָזיציאָנעלער פּראָטעסטאַנטישער קירכע. איהם איז אויך אוועקגענומען געוואָרען די פּראָפעסאָרען-קאַטעדרע.

— דער אַמבאַסאַדאָר כלאַפּאָווסקי איז אויפגענומען געוואָרען דורכ'ן פראַנצויזישען אַרבייטס-מיניסטער, מיט וועלכען ער האָט קאָנפערירט וועגען דער לאַגע פון די פּוילישע עמיגראַנטען אין פראַנקרייך.

— די עסטרייכישע געריכטס-מאַכט האָט אַרויסגעגעבען דער פראַנצויזישער רעגירונג אהרן וואָל-בערג וועל וואָלבערגעס, וועלכער איז פערמישט אין דער סטאַוויסקי-אַפערע.

די פראַנצויזישע פּאָליציי האָט פערוועהרט דעם 1. מאַי אַלערליי דעמאָנסטראַציעס. די אַרבייטער-אָרגאַניזאַציעס וועלען דעריבער דורכפיהרען מיטינגען אונטערן לאָזונג פון קאַמף מיט'ן קריזיס, פאַשיזם און מלחמה.

— נאָך דער קאָנפערענץ מיט'ן סאָוויעטישען אַמבאַסאַדאָר האָט מינ. לאַוואַל אויפגענומען דעם ענגלישען אַמבאַסאַדאָר קלערק, מיט וועלכען ער האָט גערעדט וועגען די דייטשע ים-בעוואָפנונגען.

— היינט האָט מען צייטווייליג בעפרייט איינינע פערזאָנען וואָס זענען פערמישט אין דער גרויסער סטאַוויסקי-אַפערע, דערונטער אויך סטאַוויסקי'ס פרוי.

יודען-העצערישע פלוידערייען פון נאצישן עקספערט פליישהאוער
אויפן פראצעס וועגן די „פראטאקאלען פון די זקני ציון"

בערן, 30 (יט"א)
אויף דער היינטיגער זיצונג פון געריכטס-טריבונאַל אין בערן, אונטערן פאָרזיץ פון ד"ר מייער, איז ווייטער בעטראַכט געוואָרען די ווייטערדיגע פערהאַנדלונג פון פּראָצעס וועגען דער אויטענטישקייט פון די פּראָטאָקאָלען פון די „זקני ציון".

דער היינטיגער טאָג האָט אַרויסגערופען נאָך מעהר אינטערעס צוליב דעם וואָס ס'איז אויסגעהערט געוואָרען דער עקספּערט מצד די פערטיידיגער דער נאַציאָנאַל - סאָציאַליסט און רעדאַקטאָר פון אַנטיסעמיטישען ביולעטין אין דייטשלאַנד עקס-פּאָלקאָווניק ד"ר פליישהאוער. באַלד אין אָנהויב האָט פליישהאוער אין משך פון 3 שעה פּאָלעמיזירט מיט'ן עקספּערט מצד די יודען, פּראָפ. בוים-גאַרטען מכח די טעזען פון תלמוד. ער בעהויפּטעט, אַז אַלץ וואָס בוימגאַרטען האָט געזאָגט וועגען דעם תלמוד, שטימט נישט מיט דער ווירקליכקייט, דערביי ברענגט ער די בעקאַנטע און געפעלשטע ציטאַטען פון שולחן ערוך, פון תלמוד, אַז בנוגע. ג'ויים. איז יודען ערלויבט צו מאָרדען, גזל'ען, א. ז. וו. דאַן ברענגט ד"ר פליישהאוער בעווייזען וועגען דעם, ווי אַזוי די יודען בעהערשען אין דער ווירקליכקייט די גאַנצע וועלט, ער ציטירט, אַנ'אַרטיקעל פון וואַרשעווער „מאָמענט" אין וועלכען עס ווערט געזאָגט: אַז דער ענגליש-פראַנצויזישער אָפּמאַך, פון יאָהר 1935, איז נישט געמאַכט געוואָרען פון די רעגירונגען, נאָר דורך דעם יודישען זשורנאַליסט פּאָליאַקאָוו, אויך אַלע אַנדערע אינטערנאַציאָנאַלע אָפּמאַכען ווערען אינספּירירט און אַדורכגעפיהרט דורך יודען. דער מחבר פון קעלאָג-פּאַקט, איז דער אַמעריקאַנער יוד לעווינזאָן.

דעם דאָזיגען טייל פון זיין רעפעראַט פערענדיגט ד"ר פליישהאוער מיט אַ יודען-העצערישע טיראַדע, און ער זאָגט: אַז אויב די וועלט וויל זיך ראַטעווען פון דער יודישער הערשאַפט, דאַרף מען אַלע יודען שיקען נאָך מאַדאַגאַסקאַר.

רעדענדיג ווייטער וועגען דער אויטענטישקייט פון די „זקני ציון" פּראָטאָקאָלען, בעמיהט זיך ד"ר פליישהאוער צו בעווייזען, אַז דער פראַנצויז זשאַלי, וועלכער האָט דער ערשטער געשריבען וועגען די „פּראָטאָקאָלען" איז געווען פון יודישען אָפּשטאַמונג. דערביי בעווייזט ער אַ גאַנצע רייהה פאָטאָגראַפיעס, עהנליך צו קאַרל מאַרקס.

אין דער גאַנצער עקספּערטיזע, זעהט מען די טענדענץ, צו פיהרען די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישע פּראָפּאַגאַנדע אין שטרייכער'ס גייסט, און אַריינצוברענגען אַ צוטומלעניש אין דער פראַגע וועגען דער אויטענטישקייט פון די פּראָטאָקאָלען, דער אַלגעמיינער איינדרוק איז אָבער אַ קלאָגע-דיגער און די ריכטער נעהמען אויף די „חכמות" פון עקס-פּולקאָווניק ד"ר פליישהאוער מיט אַ שמייכעל.

אויף דער נאָכמיטאָג - זיצונג האָט ד"ר פליישהאוער פאָרטגעזעצט זיין ווייטערדיגע עקספּערטיזע.

רעפרעזענטאנץ - טעאטער „ראזמאיטאשטשי"
ציגעל-נאַס 27. טעל. 112-25. דירעקציע: דוד צעלמייסטער.

גאַסטשפּילן פון די אַמע-ריקאַנער סטאַר - קינסטלער סיידי שיינגאלד און סעם אויערבאך

היינט מיטוואָך, 9.30 אָוונט הנחה-פאָרשטעלונג פון 80 גר. ביז 2 זל. 1-טע רייה
די פרוי, וואס שווייגט
אין 3 אַקטען מיט אַ פּראָלאָג, מיט געזאַנג און טענץ
אַנאָנס! אין פאָרבערייטונג דער לעצטער שלאַגער פון די אַמעריקאַנער טעאַטערס
מאמע און געליבטע
מיט די אַמעריקאַנער סטאַרס אין די הויפּט-ראָלען,

קלאנג-קינא-טעאטער
Zachęta
זגערזשער 26
היינט און פאָלגענדע טעג!
עסטרייכישע פילם-פּראָדוקציע, אינגאַנצען גערעדט אין דייטש א. נ.
„מאַסקאַראַדע"
אין די הויפּט-ראָלען:
Paula Wessely
Olga Czechowa
Hans Moser
אויסערן פּראָגראַם: אַקטועלע נייהייטען.
אָנהייב 4 נ. מ. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג

לאדז, 1 מאי 1935

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 1 מאי 1935

צוויי עקסטרעמען — צוויי קולטורען

פאראלעל צווישען יודישע און נישט-יודישע לאנדווירטען אויף די מזרח-קרעסען

איינס פון די הויפט־פארוואורפען וואס כל'ערליי שונאי ישראל ווארפען פאר די יודען איז דער בלבול אז יודען מיידען אוים פיזישע ארבייט און ווילען בעסער זיך פערנעהמען מיט מסחר. איבערהויפט לויט דער מיינונג פון די אנטיסעמיטען פיהלען יודען א ווידערווילען און זענען נישט מסוגל צו צובונדען זיך צו ערד־ארבייט. ווי אזוי דער דאזיגער בלאף זעהט אוים אין דער ווירקליכקייט אפילו ביי אונז אין פוילען, בעווייזט אמבולטסטען א ארטיקעל וואס איז געווען פערעפענטליכט אין „קוריער פאראנני", וועגען די יודישע לאנדווירטען אויף די מזרח־קרעסען, מיר ברענגען דא א גרעסערען אויסצוג פון דאזיגען ארטיקעל.

די יודישע לאנדווירטען אויף די קרעסען בעקומען הילף פון דער געזעלשאפט אונטערצושטיצען לאנדווירטשאפטליכע ארבייט צווישען יודען אין פוילען. די דאזיגע הילף בעשטעהט נישט נאר אין הלוואות, — נאר וואס איז נאך וויכטיגער אין א ראציאנעל דורכגעטראכטער סיסטעמאטישער און מעטאדישער אינסטרוקטיווער אקציע, וואס ווערט אנגעפיהרט פון אגראנאמען, גערטנער און א ביהנען־ספעציאליסטקע. א דאנק דער דאזיגער פעראייניגטער הילפס־אקציע זענען אפילו די יודישע קאלאניעס וואס זייער באדען געהערט צו דער ערגסטער איז אין משך פון די לעצטע צעהן יאהר דערפיהרט געווארען צו א צושטאנד אז זיי קענען זיך אליין אויסהאלטען.

די צוזאמענארבייט פון דער פאכמענישער אינטעליגענץ אלס אינסטרוקטארען מיט די יודישע לאנדווירטען גיט זעהר גוטע רעזולטאטען, מען קען עס ליכט אפסערווירען אויפן ארט ווען מען פערגלייכט די לעבענס בעדינגונגען פון צוויי שכנישע דערפלעך — א יודיש און א נישט־יודיש.

עטליכע קילאמעטער הינטער פינסק ליגט דאס יודישע דארף איוואניקי. אין שכנות — אפגעטיילט פון א שטח פון עטליכע צעהנדליגע מעטער — גרופירען זיך די כאטקעס פון א געוועהנליך פאלעשוקער דערפעל. דאס דערפעל איוואניקי איז בעוואוינט נאר פון יודען. אנ'ערך 85 פאמיליעס אלץ, אנהויבענדיג פון דעם אויסערליכען אויסזעהען פון די כאטעס די אינערליכע אייגארדנונג דאס בעארבייטען די פעלדער און גארטען אלץ רעדט לטובת דעם יודישען דערפעל אין פערגלייך מיט די שכנישע פאלעשוקעס.

להיפוך צו דעם צו וואס עס האט אונז צוגעוואוינט דער שמוץ פון די קליינשטעטלדיגע יודען און פון די געטאס פון די גרויסע שטעט, פרעזענטירט דאס יודישע דארף א ריינעם און אנגענעהמען אויסזעהען. עס פערוואונדערט די מיט פליים איינגעארדענטע וואוינונג, דע ריודישער קאלאניסט האט שטעטיש מעבעל, ער מוז האבען אין דער כאטע בעקוועמע בעטען, הויפטזעכליך אייזערנע, געבויגענע שטול ער מוז האבען א וואנד־זייגער, און פארהאנגען אויף די פענסטער, וואס זענען ברייטער ווי געוועהנליכע פויערישע פענסטערלעך. אין אלע וואוינונגען זענען פאראן פאדלאגעס פון ברעטער ריין געשייערט, אפט מאל געמאלעוועט. (דערביי דארף בעטאנט ווערען, אז אין וואלינער געגענד געהערען 80 פראצענט פון די יודישע ווירטשאפטען צו דעם טיפ קארליקעס, ד.ה. זעהר קליינע ווירטשאפטען).

איוואניקי איז א דארף וואס אויפן ערשטען בליק פרעזענטירט עם א געוויסע געמיינזאמקייט וואס בעווייזט וועגען געמיינזאם ארגאניזירטע ארבייטען, די געמיינזאמע דארפישע וועגען זענען פערפלאנצט געווארען מיט ליפעס. רעגולער פערטיילטע ברונימער, וואס זענען זארגפעלטיג אויסגעבויט געווארען, און שטעלען מיט זיך פאר דאס געמיינזאמע אייגענטום פון א פאר שכנישע כאטקעס ביי די הייזלעך שעהנע גערטענדלעך מיט אימאליען בלומען, אין די סעדער — געשיקט געשניטענע און פארמירטע בוימער. די ערד בעווייזט א קולטורעלע בעציהונג, א ראציאנעל געפיהרטע צוכט פון פאמידארען, טרום קאווקעס און מאלינעס, א סך פרוכט בוימער, די תבואה איז כמעט א ערשטקלאסיגע.

דאס שכנישע פאלעשער דערפעל, פיאסעטשנא, זעהט אוים אין פערגלייך מיט איוואניקי ווי א גרויסע חורבה. אין ארימע כאטעס אויף פאדלאגעס פון ליים שטעהט זעלטען מעבעל פון נישט געהיבלעוועטע ברעטער. אנשטאט בעטען — פריטשעס צוגעקלעפט צו דער וואנט. אנשטאט שטיהל — קרומע בענק אדער גאר געוועגליכע פיענקעס. אין דער לופט טראגט זיך א קורזש וואס הויבט זיך אויף פון דער ליימענער פאדלאגע נעבן די הייזער וואקסט ווילד גראז. אין די הייזער הערשט א שרעקליכער שמוץ. און א געשמאק פון א נישט געלופטערטער שטוב. ס'זענען נישט פאראן קיין פרוכט־בוימער נישט קיין סעדער. א ביסעל שלעכטע קארטאפעל, דאס איז די הויפט זארג פון די פאלעשוקעס. די תבואה וואקסט זעהר שלעכט, אויף דער דאזיגער נישט גוטער ערד וועלכע דער פאלעשער פויער קען נישט און האט נישט די מעגליכקייט צו פערבעסערן דורך מיסט.)

איוואניקי און פיאסעטשנא צוויי שכנישע דערפער, וואס ליגען אויף א ערד פון דערזעלבער קוואליטעט און דאך — צוויי עקסטרעמען, צוויי אופנים אין ניווא פון לעבען. צוויי גענצליך פערשידענע מעגליכקייטען, כמעט אנדערע קולטורען..

איוואניקי איז נישט קיין אזא אין דער יודישער לאנדווירטשאפט אין פוילען, אויף אזא שטופע געפינען זיך מעהר אדער ווייניגער אויך אנדערע איבעריגענס נישט זעהר צאהלרייכע יודישע לאנדווירטשאפטליכע צענטערן אין פוילען. די דאזיגע שטופע פערדאנקען זיי דער ארגאניזירטער ארבייט און די גרויסע במיהונגען און אנשטרענגונגען מצד די אינסטרוקטארען וואס ווערען געשיקט דורך די שטעט.

בעזונדערע אויפמערקזאמקייט פערדינט די גרויסע אקציע פון ביהנען צוכט וואס עס ענטוויקעלט די געזעלשאפט אונטערצושטיצען לאנדווירטשאפטליכע ארבייט צווישען יודען אין פוילען, א בעזונדערע אינסטרוקטארקע פריילין זיידענפעלד פאהרט ארום איבערן גאנצען יאהר איבער די יודישע קאלאניעס און פערלייגט נייע און היט אפ די שוין עקזיסטירענדע ביהנען שטאקען. אונטער איהר אויפזיכט געפינען זיך 57 פונקטען און זייער צאהל וואקסט כסדר די ביהנען־צוכט אין די פויערשע ווירטשאפטען האט אגרויסע בעדייטונג און נישט נאר א עקאנאמישע.

עס האט אויך אנ'אלגעמיין קולטורעלען נוצען. קודם כל מוז א ביהן האבען בלומען. אלזא דער נייער ביהנען־צוכטער הויבט אן צו זארגען וועגען בלומען. ארום דעם הויז וואקסען גערטנער פול מיט בלומען, וועלכע מען דארף האדעווען, זארגען וועגען זיי. דאס אומגעהען מיט די ביהנען רופט ארויס א פעראינטערעסירונג צו פיהרען א גענויערע אפסערוואציע פון לעבען פון די ביהנען און פון דער דאזיגער אפסערוואציע וואקסט איינציגוויז ארויס דאס פערשטענדניש פאר דער געזעלשאפטליכער ארגאניזאציע פון דעם ביהנען געשלעכט און פון דאזיגען פערשטענדניש — ווארפען זיך שוין אליין אן מסקנות וועגען דער נויטווענדיגקייט פון געגענזייטיגער צוזאמענארבייט און געזעלשאפטליכער ארגאניזאציע פון מענשליכען לעבען אויפ'ן דארף.

די דערמאהנטע אינסטרוקטארקע אבסערווירט אינטערעסאנטע ערשיינונג פון דעם איינפלוס פון די ביהנען אויף די יודישע לאנדווירטען. אונטער דעם איינדרוק פון דער אבסערוואציע פון ביהנען לעבען ענטשטעהט עפעס א בעסער בעציהונג צו דער וועלט און צו מענשען. אויפן יסוד פון דער אבסערוואציע פון די ביהנען זאל כלומרשט פארקומען א דערנעהנטערונג צווישען יודען און נישט יודען. קוקענדיג אויף דעם לעבען פון די ביהנען — פערגעסען זיי וועגען דעם, אז זיי דארפען זיך נישט ליב האבען''...

דער ארטיקעל ווערט נאך פערענדיגט מיט דער בעמערקונג אז די אויבענדערמאנטע יודישע ביהנען אינסטרוקטארקע האט אויך פערלעגט ביהנען־שטאקען אין די דערפלעך פון די גוראלען הינטער די טאטרעס.

אינערליכער קאמף אין עסטרייך און די יודישע צרות

די „הארמאניע" צווישען שושניג און שטארעמבערג. — איינער שטייגט איבער דעם צווייטען מיט אנטיסעמיטיזם. - „דער קייזער קומט!" - און דער אויסראטונגס־פראצעס געגען יודען געהט אהן אויפהער

(א בריוו פון וויען)

די היינטיגע מלוכה־פאליטיק אין עסטרייך ליידט אפט פון צופיל „הארמאניע". בונדעס - קאנצלער שושניג און וויצע־קאנצלער שטארעמבערג, די צוויי פיהרערס פון דער מלוכה פערגעסן קיינמאל נישט פייערליך אונטערצושטרייכען, אז צווישען זיי הערשט שטענדיג פולע „הארמאניע" און דאס אייגענע הערט מען ביי די פערשידענע פאראדען און מאניפעסטאציעס פון די צוויי וויכטיגסטע פאליטישע און מיליטערישע מאכט־ארגאנען אויף וועלכע זיי שטיצען זיך: די היימוועהרען און די „שטורם־שארען".

די היימוועהרען, געגרינדעט פון שטארעמבערג'ן זענען עלטער, שטארקער, פאפולערער, ווי די „בונדעס־שארען", וואס קאנצלער שושניג האט ארגאניזירט אין א צייט, ווען שטארעמבערג'ס פאשיסטישע גווארדיע איז שוין געשטאנען אין סאמע מיטען קאמף געגען דער דעמאקראטישער רעפובליק. צוליב וואס־זשע האט מען נאך בעדארפט די „שטורם־שארען"?... דאס איז א טיף אנגעוועהטאגטער פונקט צווישען די צוויי צדדים פון דער „פאטערלענדישען פראנט", וואס איז געשאפען געווארען פון דאלפוס'ן.

די קירכע פראטעזשירט די „שטורם־שארען", וואס רעקרוטירען זיך כמעט אויסשליסליך פון קלעריקאלע קרייזען, בשעת די היימוועהרען זענען נישט אינגאנצען פריי פון געוויסע עלעמענטען, וואס האבען אפט ארויסגעוויזען אפענע סימפאטיעס מיט די נאציס. דער דאזיגער ניואנסען־חלוק צווישען די היימוועהרען און „שטורם־שארען" פיהלט זיך אויך אין זייער בעציהונג צו יודען. דער אנטיסעמיטיזם פון די היימוועהרען איז אפענער, ברוטאלער, נעהנטער צום ראסען־אנטיסעמיטיזם פון די נאציס. די „שטורם־שארען" געהען אבער אין דעם פרט אויף די אלטע קאנסערוואטיווע וועגען פון דער קאטוילישער קירכע. זיי רודפ'ן יודען מיט קריסטליכער „דערבארימדיגקייט"...

דאס האט שוין געפיהרט צו שארפע חלוקי־דעות צווישען די צוויי הויפט־פארשטעהער פון דער פאליטישער „הארמאניע" אין עסטרייך: צווישען שטארעמבערג און שושניג. קיינער קאן דעם איצטיגען עסטרייכישען בונדעסקאנצלער נישט חושד זיין אין צופיל אהבת ישראל — אבער עס איז קלאר, אז אלס פעראנטווארטליכער פיהרער פון דער מלוכה מוז ער צופאסען זיין אנטיסעמיטישע פריוואט־ליידנשאפט צו די שטימונגען אויף דעם פאליטישען וועלט־מארק.

דער מאכט־קאמף צווישען די צוויי הויפט־פאקטארען פון דער נייער עסטרייכישער ארדנונג, וועלכער איז א צייט לאנג געפיהרט געווארען שטיל און אזוי צו זאגען הינטער די קוליסען, האט לעצטענס ארויסגעבראכען אין דער עסטרייכישער פראווינץ גאנץ עפענטליך און ער האט אין מאנכע ערטער אנגענומען גאר שארפע פארמען. אין ווערלערסדארף, גלאגניץ און אמשטעטען האט זיך אנגעהויבען דער קאמף מיט קליינע רייסענישען צוליב אפישען. די „שטורם־שארען" האבען געקלעבט אפישען אין די גאסען און גערופען צו מאסען־פערזאמלונגען. די היימוועהרען האבען די אפישען אראפגעריסען. די „שטורם־שארען" האבען אוועקגעשטעלט ביי זייערע אפישען בעוואפענטע וואך־פאסטענס. די היימוועהרען האבען ענטוואפענט די וואך־פאסטענס און זיי צעטריבען. דערויף האבען די „שטורם־שארען" גערופען צו הילף זייערע חברים פון שכנות'דיגע ערטער. אין דער אייגענער צייט האבען אויך די היימוועהרען געבלאזען אנ'אלארם און ביידע צדדים, די הויפט־שפיצען פון פאטערלענדישען פראנט, האבען געשאסען איינער אויפ'ן אנדערען און איבערגעלאזט אויף די קאמף־פלעצער מעהרערע פערוואונדעטע.

דער קאמף האט אויפגערודערט ווייטע שיכטען פון דער בעפעלקערונג.

עס הייסט, אז שושניג פון איין זייט און שטארעמבערג פון דער אנדערער בעמיהען זיך צו מאכען שלום צווישען זייערע חיילות. קלאנגען געהען ארום, אז אויך דער ערב־קייזער אטא האט פון „גלות" ארויסגעשיקט א שליח קיין וויען מיט א היבשען אוואנס „לייטזעליגקייט" פאר'ן פאלק און מיט דער בקשה, אז זיינע אונטערטעניגקייטס־קאנדידאטען זאלען דערוויילע לעבען ברידערליך און הארמאניש צווישען זיך, — זיי וועלען צייט האבען זיך צו קריגען ווען ער וועט שוין זיצען אויפ'ן טראן...

א שטיק צייט האט עס אויך געהייסען, אז דער עסטרייכישער מלוכה־פרעזידענט מיקלאס, אן אלטער קריסטליך־סאציאלער פאליטיקער מיט א דעמאקראטישער פערגאנגענהייט וועט באלד דעמיסיאנירען און אז זיין ארט וועט פערנעהמען פרינץ שטארעמבערג, דער איצטיגער וויצע - קאנצלער.

איצט שמועסט מען, אז די קירכע וועט צו שטארעמבערג'ס קאנדידאטור נישט מסכים זיין מחמת ער איז נישט איבעריג פרום. די קאטוילישע קרייזען וועלען ארויסשטעלען, ווי עס הייסט, די קאנדידאטור פון ערצהערצאג אויזשען, וועלכער רעפרעזענטירט שוין היינט די „קייזערליכע אידעע' אין עסטרייך. ער געהערט צו דער אלטער מאיעסטעטישער שולע. אליין א שטיק פראנץ־יאזעף און א „געבוירענער" פאטער פון פאטערלאנד... ער איז אויך, זאגט מען, „גוט פאר יודען" — מען זאל איהם נישט בעדארפען...

שלעכט פאר יודען אבער איז, וואס דאס עקאנאמישע פערניכטונגס־פראגראם ווערט סיסטעמאטיש דורכגעפיהרט אויף אלע געביטען פונ'ם פראקטישען לעבען, נישט קוקענדיג אויף דער טעארעטישער ליבע, מיט וועלכער פערשידענע מיניסטארען העגליקען אונז אין אויסלאנד. צו דער דאזיגער צרה קומט נאך צו דער אינערליכער פערניכטונגס־קאמף, וואס ווערט געפיהרט צווישען יודישע פארטייען אין יודישען לאגער גופא. דער פערניכטונגס־אוואנגארד איז ווי אלעמאל, די „אגודה", וועלכע האט גראד די איצטיגע עת־צרה פאר דער יודישער בעפעלקערונג געהאלטען פאר דעם פאסיגען מאמענט צו פראקלאמירען די שפאלטונג פון דער יודישער קהלה און אפצושוואכען אדער צוצושטערען אינגאנצען דעם איינציגען פערטיידיגונגס־ארגאן, וועלכען האט אין די הענד פון די ציוניסטישע ראשי הקהל ה"ר פרידמאן און ד"ר לעווענהארץ געראטעוועט דאס עסטרייכישע יודענטום אין דער לעצטער צייט פון א סך בייזע גזירות...

א. וועלט

ווי אזוי זעהט אויס דאס דייטשע ווירטשאפטליכע לעבען אונטער דער היטלער-רעגירונג

די גרויסע ענגלישע צייטונג „פינאנשעל ניום" שרייבענדיג וועגען די רעזולטאטען פון היטלעריזם אין דייטשלאנד קומט צום בעשלוס אז די „סיטואציע דערנעהנטערט זיך מיט שנעלע שריט צו איהר קריטישען פונקט". דיזעלבע ידיעה ברענגט אויך די „נאציאנאל צייטונג" פון באזעל, ווי אויך א גאנצע ריי אנדערע צייטונגען, אויפן סמך פון די דאזיגע פרעסע שטימען קומט די פאריזער „ל'הומאניטע" צום פאלגענדען אויספיהר:

עס איז א פאקט נישט צו פערלייקענען אז אין א גרויסער מאס, איז די פערבעסערונג פון דער ווירטשאפטליכער לאגע אין דייטשלאנד א רעזולטאט פון דער פאבריקאציע פון געוועהר. דער פלאן פון זעלבסט אויסקום טראגט א מיליטערישען כאראקטער.

צוליב פרעסטיזש צוועקען פון דער איצטיגער רעגירונג דארף די ביז־איצטיגע קליינע בעסערונג פון דער אינערליכער ווירטשאפטליכער לאגע אויך ווייטער אנהאלטען. דעריבער מוז די מאכט מיט דער הילף פון ווייטערדיגע בעשטעלונגען פון מיליטערישען כאראקטער, פערגרעסערען די סובסידיעס פאר דער אינדוסטריע. דאס בעדייט אז פון איין זייט מוז די היטלעריסטישע דיקטאטור מאסקירען איהר מפלה. זי מוז פערפיהרען די מאסען מיט אילוזיעס, קינסטליך וועקען די ווירטשאפטליכע אקטיוויטעט און דאס אלץ אין דער ריכטונג פון [illegible] פאבריקאציע פון געוועהר, פון דער צווייטער זייט ווידער שטויסט דער היטלעריזם אין דער איבערצייגונג פון א אבסאלוטען מאנגעל פון אויסוועג צו א מלחמה.

היטלער איז געקומען צו דער מאכט אין א מאמענט ווען דער נידריגסטער פונקט פון קריזים אין דייטשלאנד איז שוין געהאט אדורך און אונטערן איינפלוס פון די אינערליכע קאפיטאליסטישע כוחות האט זיך אנגעהויבען דאס איבערגעהן פון קריזים צו רעפרעסיע מיט א ספעציעלען כאראקטער. די בעסערונג, וואס איז אלס רעזולטאט דערפון געקומען אין דייטשלאנד, איז דורך דער היטלעריסטישער פראפאגאנדע פערשריבען געווארען אויפן חשבון פון דער ווירטשאפטליכער פאליטיק פון היטלערס רעגירונג, נישט קוקענדיג דערויף וואס אין דערזעלבער צייט איז געקומען צו א בעדייטענד גרעסערער בעסערונג אין אנדערע לענדער (ענגלאנד, סקאנדינאווישע לענדער), אבער די דאזיגע בעסערונג איז נאר א שיינבארע.

ערשטענס איז די אינדוסטריע פראדוקציע וואס איז אין משך פון די צוויי יאהר פון דער העלפט 1932 ביז צ דער העלפט פון 1934 געשטיגען, זיך צוריק אפגעשטעלט אין דער צווייטער העלפט 1934 און עס בעמערקט זיך א פערקלענערונג. צווייטענס האט דער וואוקס פון די פראדוקציע - מיטלען נישט געדינט צו בענייען און פערברייטערן דאס שטענדיגע קאפיטאל, נאר עס איז דירעקט אדער אונדירעקט פערנוצט געווארען צו פערגרעסערען די בעוואפענונגען און צו זאמלען פאבריקס רעזערוען.

די היטלעריסטישע רעגירונג האט אויך געליטען א פולשטענדיגע מפלה אויפן געביט פון אויסערליכען האנדעל. דער עקספארט איז געוואלדיג געפאלען. אין משך פון צוויי יאהר האט ער זיך פערקלענערט אויף 1.5 מיליארד מארק, ד.ה. מעהר ווי אויף א פירטעל די סיבות זענען פאלגענדע: די רעפרעסיע מיטלען וואס זענען אנגעווענדעט געווארען דורך די לאנדווירטשאפטליכע לענדער אלס פראטעסט געגען דעם שליסען דעם דייטשען מארק. וואס איז פעשלאסען געווארען אין אינטערעס פון פריצים, דער באיקאט, וואס איז ארגאניזירט געווארען צוליב יודען פערפאלגונגען. די בעדייטענדע פערקלענערונג פון עקספארט קיין ראטען פערבאנד, די „עקספארט שוועריגקייטען" פון דער דייטשער אינדוסטריע, דער אויסלענדישער באקאט פון קרעדיטען, וואס האט אונמעגליך געמאכט פאר דייטשלאנד צו עקספארטירען אויף בעדינגונגען פון לאנג טערמיניגע קרעדיטען.

דער היטלער רעזשים האט פולשטענדיג אויסגעשעפט די גאלד רעזערוען און דעוויזען, בכדי צייט ווייליג אויסצוגלייכען דעם אלגעמיינעם בילאנס. ווען היטלער איז געקומען צו דער מאכט האט די רייכס באנק נאך געהאט אנ'ערך א מיליארד מארק אין גאלד און רעזערוען, אין אנדערהאלבען יאהר ארום האט זי נישט געהאט מעהר ווי 80 מיליאן. מען האט

(ווייטער זעה 15־טע זייט)

טראגעדיע פון א יודישען בחור אין קובא

געווארען פערמשפט צום טויט. — ביז די לעצטע מינוטען פאר זיין לעבען האט ער נישט אויסגעגעבען, אז ער איז א יוד

(ספעציעלע קארעספאנדענץ)

מען האט דערשאסען א יודישען יונגערמאן אין קובא. לאמיר איך איבערגעבען אלע איינצעלהייטען וועגען איהם.

ער איז בעשולדיגט געווארען אין טעראריזם, און איז דערשאסען געווארען. „ראסא אנגולא טעררי", אזא נאמען האט דער פערמשפט׳ער אנגעגעבען. אבער שפעטער האט מען זיך דערוואוסט, אז דא האנדעלט זיך וועגען א יודישען יונגענמאן, וועמענס נאמען איז חיים גרינשטיין.

און בעשולדיגט איז ער געוועזען אין אונטערלעגען א באמבע אין הויז פון שעף פון דעם פארט אין שטעטעל פורטא פאדרע, אין דער אריענטע־פראווינץ. פאליציי האט ארעסטירט דעם יונגענמאן און ער איז אפגעשיקט געווארען אין דער הויפט־שטאט פון יענעם געגענד סאנטינאא בא־דע־קובא, וואו ער איז איינגעזעצט געווארען אין דער פעסטונג „מאקאדא". דער פראקורא׳ פון מיליטער האט געפאדערט טויט־שטראף, און סיאיז טאקע ארויסגעטראגען געווארען אזא אורטייל.

פרייטאג, דעם 12 אפריל, זיבען א זייגער פריה האט דער פער׳משפט׳ער חיים גרינשטיין בעדארפט דערשאסען ווערען. אבער דורך א העכערען בעפעהל איז דער אורטייל דורכגעפיהרט געווארען מיט 24 שעה פריהער.

די ערשטע צייטונגען, דעם 11 אפריל, האבען מיט די גרעסטע אותיות געבראכט די ידיעה, אז דער טעראריסט „ראסע גאוסטאווא אנגולא טעררי" איז שוין טויט. ער האט אבער זיין נאמען זיין אמת׳ן נאמען, ביז׳ן לעצטען מאמענט נישט געוואלט ארויסגעבען. און קיינער האט נישט גע קענט פערשטעהען פארוואס.

די זעלבע צייטונגען, די שפאנישע, האבען אויך געבראכט בילדער פונ׳ם פעראורטיילטען, און דורך אט די בילדער האבען דער פאטער און די שוועסטער און ברידער פון פער׳משפט׳ען זיך דערוואוסט וועגען וועמען עס האנדעלט זיך.

חיים האט נישט געוואלט, אז זיין אלטער, קראנקער פאטער זאל וויסען וועגען זיין טראגעדיע. דערפאר האט ער נישט ארויסגעגעבען זיך ביז׳ן לעצטען מאמענט. אזוי ווערט איצט דערקלערט. און דער פאטער, א זעכציג־יעהריגער יוד, איינער פון די ערשטע יודישע עמיגראנטען רעדט וועגען זיין טראגיש־אומגעקומענעם זוהן און דערצעהלט:

שוין באלד צוויי יאהר ווי ער האט נישט געהערט און נישט געוואוסט, וואו זיין זוהן געפינט זיך. ער איז געוועזען יונג, פול מיט לעבען און אן אבי׳אומרוהיגע נאטור, — און אט איז ער געוועזען אין איין עק אינזעל, אט אין א צווייטען. איצט האבען איהם די צייטונגען געבראכט דעם לעצטען גרוס. זיין זוהן איז דערשאסען געווארען אלס טעראריסט. דער צום פאלען לויט אן׳אפיציעלען אורטייל פון קריגס־געריכט. פון דער רעגירונג. און דערצו האט ער נישט געהאט קיינעם, ווער עס זאל פאר איהם א גוטווארט רעדען, ווער עס זאל פאר איהם רחמים בעטען. ווער עס זאל אפעלירען מען זאל איהם דאס לעבען שענקען.

„אלע, אלע האבען מיך פערלאזען", האט דער יונגער חיים גרינשטיין געזאגט וויינענדיג פאר דעם קאטוילישען גלח, וועלכער האט איהם געטרייסט.

אבער דער יונגער גרינשטיין האט קיינעם נישט געגעבען צו וויסען. אליין איז ער געשטאנען פאר׳ן קובאנישען העכסטען קריגס־געריכט, אליין האט ער געפרובט צוריקווארפען די בעשולדיגונגען, אליין געטענה׳ט, אליין געבעטען. ער האט נישט געוואלט ארויסגעבען ווער ער איז און וואס ער איז. פאר׳ן געריכט האט ער פיגורירט אלס א קריסט, אלס א מענש, וואס האט ,ווייזט אויס, נישט קיין פאמיליע, קיין אייגענע.

און ערשט צוועלף שעה פאר דער היגריכטונג ווען ער האט שוין געצעהלט אין וואהנזיניגקייט און פערצווייפלונג די לעצטע שעה׳ן פון זיין לעבען; ווען ער האט נאך אפשר געמיינט, אז אויך מיט איהם וועט פאסירען עפעס א נס, האט ער אוועקגעשיקט א טעלעגראמע קיין האוואנא צו זיינעם א ברודער, פיעדרא גרינשטיין, און איהם אין קורצען געמאלדען: „איך בין פעראורטיילט צום טויט. זעה העלף מיר". אונטערגעשריבען אין די טעלעגראמע אבער געווען כאסע אנגולא טעררי.

פיעדרא גרינשטיין האט נישט געוואוסט, נאטירליך, אז דאס איז זיינער א ברודער, וועלכער בעט ביי איהם הילף. דאך אבער האט ער אויפ׳ן צווייטען פריהמארגען זיך געקליבען אפצופליהען אין אנ׳אעראפלאן קיין סאנטיאגא, אז א מענש בעט הילף פאר׳ן טויט, האט ער אלץ אוועקגעשטעלט אן א זייט. די פארמיטאג צייטונג אין האוואנא „על קריסאל" האט איהם אבער אפגעהאלטען פון דער רייזע. מיט שווארצע, שרייענדיגע בוכשטאבען איז געבראכט געווארען די ידייעה: „כאסע אנגולא טעררי איז שוין היגעריכטעט געווארען. נישט פרייטאג, נאר דאנערשטאג."

און ס׳האבען אנגעהויבען צו קומען די איינצעלהייטען פון דער שווערער טראגעדיע, וואס דער יונגער טעראריסט האט איבערגעלעבט דעם לעצטען טאג פון זיין לעבען, און ווי אזוי ער האט אין די לעצטע מינוטען געוויינט פאר די קריסטליכע גלחים אויפ׳ן טויט פון זיין יודישער מאמע, און ווי בראוו ער האט בעגעגענט דעם טויט, און וואס פארא ווערטער ער האט געזאגט.

א גאנצע נאכט פון מיטוואך אויף דאנערשטאג, איז כאס אנגולא טעררי, אדער חיים גרינשטיין, נישט געשלאפען. ער איז געוועזען שטארק נערוועזיש, פערצווייפעלט. אלעמאל האט ער גערופען צו זיך דעם מיליטערישען דאקטאר, נישט אזוי ער זאל איהם ברענגען פיזישע הילף, ווי מאראלישע. כאטש ער איז געוועזען א יונגער, אומרוהיגער מענש מיט אנ׳אוואנטוריסטישען כאראקטער, האט ער פארט זיך נישט געקענט שיידען מיט דעם לעבען, וועלכער האט איהם ווייניג טאקע געגעבען. אבער וועלכען ער האט ערשט אנגעפאנגען. דער גלח איז אריינגעקומען צו איהם אין צעל און איהם אנגעהויבען טרייסטען. ער האט אין זיינע לעצטע לעבענס־שעה׳ן אנגענומען די הילף פון גלח. ער איז געווען שטארק פערלוירען. ער האט אנגעהויבען וויינען, וויינען הויך אויף אקול, אזוי אז די אנוועזענדע מיליטער־לייט האבען אויך נישט געקענט אויסהאלטען און שטארק געריהרט געווארען. דער גלח האט געפרובט איהם טרייסטען, אבער ס׳האט גארנישט געהאלפען. דער גלח האט געמיינט, אז דא האט ער צו טון מיט אנ׳אמת׳ען קריסט און ער האט איהם געראטען צו געהען מיט איהם אין קלויסטער פון טורמע, צ רייניגען די נשמה, בעטען ביי דער „הייליגער מוטער."

כאסע אנגולא טעררי איז נאכגעגאנגען דעם גלח. דער גלח האט איהם געהייסען קניען. חיים גרינשטיין האט געקניעט. דער גלח האט אנגעהויבען תפילה צו טון. א האלבע שעה צייט האט געדויערט דאס געבעט. דער פערמשפט׳ער איז געווען בלאס. ער האט געציטערט. די צייטונגס־לייט, וועלכע האבען איבערגעלעבט די שווערע מאמענטען אין טיפער געריהרטקייט, האבען געוואלט מיט איהם רעדען. ער האט קוים געקענט זאגען עפעס. מ׳האט איהם נישט געקענט פערשטעהען. דער גלח על פאדרע טשאוועז, האט איהם געזאגט, אז ער זאל זיך שטארקען פאר די לעצטע מאמענטען. — כ׳וועל האבען גענוג מוט — האט חיים גרינשטיין געענטפערט. אין דעם ענטשלאכענעם מאמענט פון מיין לעבען וועט מיין גאט מיר געבען קראפט — האט ער געענטפערט דעם גלח!

ס׳איז שוין געוועזען נאך 6 פארטאג. דער טעניענטע אמאדאר עטשעוואריא, דער אויפזעהער איבער דעם פער׳משפט׳ען, גיט ארויס א בעפעהל, מ׳זאל אפפיהרען אין אמבולאנס דעם פערמשפט׳ן אויף דעם פלאץ, וואו עס דארף פארקומען די היגריכטונג.

חיים גרינשטיין הויבט זיך אויף פון זיין פלאץ אין דער צעל. מען פיהרט איהם ארויס. א גאנצע אפטיילונג סאלדאטען, א גלח. ער בלייבט שטעהען. ער וויל עפעס בעטען, איידער מען פיהרט איהם צום טויט. ער געהט אנגעטון פשוט. ער וויל מ׳זאל איהם געבען זיין רעקעל און דעם קראוואט. א סאלדאט לויפט צוריק אין צעל, ברענגט איהם די זאכען. חיים גרינשטיין בינדט זיך אויס דעם קראוואט, טוט אן דאס רעקעל. ער געהט צום אמבולאנס.

דער אמבולאנס קומט אן אויפ׳ן פלאץ. כאסע אנגולא טעררי ציטערט אויף. ער דערזעהט פון ווייטען שטעהען שוין פארמירט די סאלדאטען, וועלכע דארפען איהם היגריכטען. דער גלח טרייסט איהם. ער ווערט צוגעפיהרט אויף דעם פלאץ, וואו ער דארף דערשאסען ווערען. פופצעהן פוס געגענאיבער דער מיליטערישער אפטיילונג, וואס בעשטעהט פון אכט זעלנער. מען פרובט איהם פערבונדען די אויגען. חיים גרינשטיין וויל נישט. ער וויל שטארבען — זאגט ער — ווי א העלד. דער גלח בעט איהם און ראט איהם זיך לאזען צו פערבינדען די אויגען. ער לאזט זיך. עס טון ער וויל אבער בעטען אנ׳אנדער זאך — זאגט ער — מען זאל איהם אראפנעהמען די קייטען פון די הענד. ער וויל שטארבען ווי א פרייער מענש. מען טוט זיין לעצטען פערלאנג.

דער יונגער פער׳משפט׳ער, וועלכער איז אין דער לעצטער נאכט פון זיין לעבען געוועזען אזוי פער׳צווייפעלט און פערלוירען, האט זיך אנגעהויבען פיהלען מוטיג און שטארק, קוקענדיג דעם טויט אין די אויגען. ער איז געשטאנען שטאלץ און זיכער געגענאיבער די היגריכטער. דריי מינוט פאר דער היגריכטונג האבען די צייטונגס־לייט מיט איהם גערעדט. ער האט געזאגט: איך בין נישט שולדיג, איך בין נישט שולדיג. דער אמת׳ער שולדיגער איז עדוארדא גאלווען.

דער דאזיגער מאן, עדוארדא גאלווען, געפינט זיך ארעסטירט אויך אין סאנטיאגא, בעשולדיגט פאר דער זעלבער באמבע.

עס פעהלט שוין א מינוט צו דער היגריכטונג. דער פערמשפט׳ער בלייבט אליין געגענאיבער די סאלדאטען. פונקט זיבען א זייגער גיט דער קאמאנדיר א צייכען מיט זיין שווערד. די אכט ביקסען גיבען א קנאל. פיר קוילען האבען אדורכגעלעכערט דעם קאפ ביי חיים גרינשטיין. די אנדערע פיר — דעם ברוסטקאסטען. די דאקטוירים בעשטעטיגען דעם טויט. דער קערפער ווערט אוועקגעפיהרט.

חיים גרינשטיין איז א געבוירענער אין קובא. אין דער שטאט גואנטאנאמא, פון אריענט־פראווינץ. זיין פאטער, שמואל גרינשטיין, איז צוריק מיט עטליכע און צוואנציג יאהר געקומען קיין קובא פון ארגענטינע, צוזאמען מיט זיין פאמיליע — א פרוי און פיר קינדער. ווען חיים איז געבוירען געווארען, ווערט דערצעהלט, האט דער פאטער אריבערגעפיהרט דעם ברית קיין מיאמי, פלארידע. דעמאלס איז נאך אין קובא קיין יודיש לעבען נישט געוועזען. דער קליינער חיים איז געוואקסען. דער פאטער פלעגט מיט איהם איינמאל אין יאהר קומען אין דער עמיגראנטישער שול, אין קובא, און חיים פלעגט זאגען קדיש נאך זיין מוטער, וועלכע איז געשטארבען אין קובא.

און פרייטאג איז דער אלטער שמואל גרינשטיין שוין אליין געקומען אין דער שוהל, און פון זיינע מידע ליפען האבען געקלונגען, פערשטיקט און וויינענדיג די ווערטער: יתגדל ויתקדש... דאס האט ער קדיש געזאגט נאך זיין זוהן, וועלכער איז מיט א טאג פריהער דערשאסען געווארען, לויט׳ן אורטייל פון מיליטערישען געריכט.

י. פינעס

Dr. REICHER
פאלודביאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
פאר מענער־שוועכע־בעהאנדלונג
סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא־אנאליזען
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—8 אוונט

Dr. med. H. LUBICZ
פאר הויט, וועגערישע און געשלעכטס־קראנקה.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפפאנגס־שעה׳ן 8—10, 12—2 און 5—8 אוונט
זונטאג פון 9—11 בייטאג און יום־טוב פון 9—1.
פאר דאמען — בעזונדערער ווארטע־זאל.

דער קנויל

(דערצעהלונג)

י. ל. שאצקי

— איהר זייט געוועזען יענעם טאג אויפגערעגט?

- פרעגט איהם דער אויספארשונגס־ריכטער.

יוסף האט אויפגעהויבען זיין קאפ, א פיר געטון מיט׳ן האנד איבערן שטערען, לאנג זיך צוגעהערט צו זיינע אפגעריסענע געדאנקען און שטיל ארויסגערעדט.

— יא, די מאשין האט מיך שטארק דערנערווירט:

— אין וועלכע בעציהונגען זענט איהר געווען מיט חנה׳לען?

די פראגע פון ריכטער האט איהם ארויסגעבראכט פון גלייכגעוויכט. ער האט זיך האסטיג א הויב געטון פון ארט, רויט געווארען, באלד צוריק זיך אראפגעלאזט אויפ׳ן שטול.

— מיינע בעציהונגען — האט ער ארויסגעשטאמעלט — ווי א צו א חבר׳טע ווי צו... א כלה.

דער ריכטער האט ארויפגערוקט זיינע בלויע ברילען אויפ׳ן שטערן, איהם לאנג אנגעקוקט, געוואלט עפעס ארויסלייענען פון זיין אומעטיגען פנים, א מורמעל געטון, און ווייטער זיך פערטיפט אין זיינע פאפירען.

דאמאלסט האט יוסף ווידער אראפגעלאזען זיין מידען קאפ, לאנג בעטראכט די פוטערירטע פאד לאגע, זיינע צוריסענע קאמאשען, פון וועלכע ס׳האט ארויסגערויטיגט א צוריסענער זאק און די געדאנקען האבען זיך געפלאנטערט, געוועבט, געשטאכען.

ווי אזוי איז עס פארגעקומען? אט די פראגע עגבערט איהם אין מוח. זיצענדיג די גאנצע צייט פערשפארט אין טורמע אין זיין ענגען צימערל, קלערט ער נאר וועגען שרעקליכען אומגליק, וואס מיט איהר האט פאסירט.

יעדעס מאל, דוכט זיך איהם, אז ער האט שוין בעפאקט די רעטעניש פון יענעם פאטאלען טאג, אבער שטענדיג ביים סוף, פערפלאנטערט ער זיך, ווי אין א נעץ און קען זיך קיין עצה נישט געבען.

צום הונדערטסטען מאל, פרעגט איהם שוין אויס דער אויספארשונגס־ריכטער, שטעלט איהם אליין זיינע און די זעלבע פראגעס, גריבעלט זיך אין זיין נשמה, פרובט איהם דערמאנען אלע דערטאלען, שרייט, סטראשעט, לאשטשעט זיך, בעט זיך רחמים און בלייבט אומבעהאלפען.

אדרבה ,זאל ער איהם, יוסף׳ן, העלפען פונאנדערוויקלען דעם קנויל. אט זיצט ער דער ריכטער, דעם קאפ איינגעגראבען אין פאק פאפירען, שרייבט און מעקט, א גאנצען בוך שוין אנגעשריבען. אבער וואס האט ער אויסגעפונען?

און צום טויזענטסטען מאל שווימט ארויס פאר זיינע אויגען יענץ שרעקליך בילד.

יענעם טאג איז ער געקומען אין פאבריק צו דער ארבייט, ווי געוועהנליך גאנץ פריה.

חנה׳לע איז שוין געשטאנען אויפ׳ן בענקעל, געמאכט די „געלעז" מיט׳ן האנד, געדרייט די שערקע און געשוירען א קעטע. זי האט גארנישט אומגעדרייט איהר קאפ אין זיין זייט. שוין א פאר וואכען, ווי זי איגנארירט איהם, ענטפערט קאלט אויף זיינע בעגריסונגען, גייט זעלטען מיט איהם שפאציר׳ען.

אט שטייט זי א הויכע, א שלאנקע, מיט איהר בלייך מאמען פנים, מיט איהרע גרויסע בלויע ליכטיגע אויגען, בלאנדשעט ארום מיט זיי אין אלע זייטען, זוכט עמיצען א נאהענטען...

ס׳האט איהם א שטאך געטון אין הארצען. אבער וואס קען ער העלפען? לאזאר דעם פאבריקאנטס זוהן, האט איהר געשענקט זיין אויפמערקזאמקייט. זינט ער איז געקומען פון אויסלאנד, טרעט ער פון איהר נישט אפ, אודאי, א שיינע ארעמע מיידעל, אנ׳ארבייטערין ביי איהם אין פאבריק, פאר איהר א גרויסער כבוד.

אט שטעלט ער זיך איהם פאר ווי א לעבעדיגער: א הויכער א דיקער, מיט א גראבען גלאנציגען פנים, גייט ארום פערלויגט די הענד איבערן פאבריק א צופרידענער, מיט׳ן שמעקעדיגען ציגאר אין מויל.

שטעלט זיך אפ נעבען חנה׳לען, פערפיהרט מיט איהר א שמועס, מאכט חנדלעך, באמבעלט מיט די פינגער די גאלדענע קייט אויפ׳ן וועסטעל, לאכט עפעס צופרידען פון איהרען אנ׳ענטפער, העלפט דרייען די שערקע, כאפט איהר דערביי פאר׳ן האנד....

דאמאלסט, שטייענדיג ביים דאמפשטוהל און צוקוקענדיג זיך צו דער סצענע, ווערט ער יוסף, ביי זיך אזוי קליין, נידערשלאגען, מיט זיין אלטער צוריסענער הלבשה, מיט זיין איינגעפאלענער ברוסט מיט זיינע פערפעצטע פערשמירטע מאזאלירטע הענד.

אוז אנ׳אומבעוואוסטער צער און צארן נגב׳עט זיך אריין אין זיין ברוסט, א ווארעם טאטשעט איהם איינוויינוויניג.

די מאשינען קלאפען, רוישען און גיי איהם אין הארצען אין די אויערען, איבערן גאנציש מטר־פער קלאפען האמערס.

איינמאל ארויסגייענדיג פארנאכט פון פאבריק, איז ער, יוסף, צו איהר צוגעגאנגען, איהר אפשטעלט, שטיל א פרעג געטון:

— חנה׳לע, האסט איהם ליב?

האט זי זיך עפעס ווי דערשראקען, איהם א כאפ געטון פאר׳ן האנד, ציטערענדיג וויינענדיג ארויסגעכליפעט:

— רעד נישט קיין נארישקייט יוסף! — און איז באלד אנטלאפען געווארען.

א צווייט מאל האט ער איהר געטראפען שטעהענדיג מיט לאזארן אין קארידאר, זיי האבען איהם נישט בעמערקט.

לאזאר האט גערעדט מיט היץ, אלץ איהר געוואלט אין עפעס איבערצייגען, און זי איז געשטאנען, אלץ געשאקעלט מיט׳ן קאפ אויף ניין, נאכדעם האט ער בעמערקט ווי לאזאר איז אוועק א צוקאכטער א דערצארנדיגער, אנ׳אויפגערעגטער.

איז ער ארויסגעקראכען פון זיין בעהעלטעניש, צוגעפאלען צו איהר, איהר אנגעהויבען דערמאנען די קינדערשע יאהרען, ווי זיי האבען צוזאמען געליטען, געהונגערט, זייער געטריישאפט, זייער צוגעבונדענקייט, ער האט איהר געמאלט אין שווארצע פארבען איהר עתיד. יענער, לאזאר, וועט איהר אומגליקליך מאכען און נאכדעם זיך אויסלאכען.

האט זי ווייטער פערשטעלט מיט ביידע הענד איהר פנים, זיך צוכליפעט און ווידער אנטלאפען פון איהם. —

אבער ווי אזוי איז פארגעקומען די קאטאסטראפע?

ס׳איז געשעהען עפיס פאטאלעס, אויסערגעוועהנליכעס, אט דא קאן זיך דער קנויל נישט אויספלאנטערען.

באלד, ער וועט זיך פונאנדערנעמען פאמעלעך, וואס איז פארגעקומען יענעם טאג אינדערפריה. דוכט זיך, כמעט ווי גארנישט, חנה׳לע איז געשטאנען אויפ׳ן בענקעל און געשוירען. לאזאר האט נערוועז ארומגעשפרייזט הין און צוריק איבערן פאבריק. דעם ציגאר נישט ארויסגעלאזען פון מויל. אלע ווייליך צוגעגאנגען צו חנה׳לען לאנג איהר בעטראכט, געגעסען איהר מיט די אויגען און ווייטער געשפרייזט....

ער, יוסף, איז גראד אין יענעם מאמענט געווען רוהיג. כמעט גלייכגילטיג, אבער פלוצלונג האט דער דאמף שטוהל פערטראגען, די פעדעם זיך געטעפט, די קעטע זיך געהאקט.

האט ער איינגעהאלטען די מאשין, זיך ארויפגעצויגען אויפ׳ן „געשער" אויסגעזוכט די צוריסענע פעדעם און זיי אויפגעקניפעלט, נישט ווילענדיג האט ער אויפגעהויבען זיינע אויגען צו איהר, האט ער בעמערקט ווי לאזאר שטייט אנגעבויגען, צו איהר, האלט זיהר פאר׳ן האנד, גלעט און רעדט איהר עפעס איין, זי שטייט א פערטראכטע, א בלייכע מיט פולע אויגען טרעהרען.

האט עס איהם עפעס אזוי צונויפגעדריקט ס׳הארץ, ס׳האט אינעווייניג אנגעהויבען אזוי שטעכרען, ווייזט אויס דאס האבען איהם די „שאפמען" אזוי צונויפגעקוועטשט זיין ברוסט.

(סוף מארגען)

בערנער פראצעס פון די „זקני־ציון־פראטאקאלען"

אויספיהרליכער בעריכט דורך י. ט. א.

פינף פראגען פון געריכט פאר די עקספערטען

דאס בערנער געריכט האט די עקספערטען געשטעלט פאלגענדע פראגען:

1) צי זענען די „פראטאקאלען פון די זקני־ציון" א פעלשונג?

2) צי זענען זיי א פלאגיאט?

3) אויב יא, וועלכע איז די קוועלע פון די „פראטאקאלען"? פונוואנען שטאמען זיי און ווער איז געווען זייער אויטאר?

4) אין וועלכער בעציהונג שטעהען די פראטאקאלען צום ציוניסטישען קאנגרעס פון 1897 אין באזעל?

5) צי פאלען די „פראטאקאלען" אין ליטערארישער הינזיכט אונטער דעם בעגריף שונד־ליטעראטור?

אבצעהן פראגען פון יודישען צד

די פראגען, וואס זענען דורך דעם יודישען צד געשטעלט געווארען די עקספערטען אין בערנער פראצעס וועגען די „פראטאקאלען פון די זקני־ציון", זענען געווען פארמולירט אויף פאלגענדען אופן:

א) ענטשטעהונג פון די פראטאקאלען

1) צי געפינען זיך אין ציוניסטישען פראגראם פון באזעלער ערשטען קאנגרעס פון 1897 אדער אין די שפעטערדיגע, וועלכער עס איז אנהאלטס־פונקטען פאר דער השערה, אז די ציוניסטישע פיהרער האבען ווען עס איז געהאט די בעשטרעבונג צו ענטוויקלען אין די לענדער פון דער יודישער דיאספארא וועלכע עס איז רעוואלוציאנערע אדער אנ׳אנדער פאליטישע טעטיגקייט און צי בעגנוגענען זיי זיך נישט גיכער מיט אנ׳אגיטאציע לטובת דער ציוניסטישער בעוועגונג?

צי איז נישט אמת, אז דאס אפיציעלע פראגראם פון די ציוניסטען לויטעט: שאפונג פון א רעכטליך־געזיכערטער היים אין א"י?

2) צי געפינען זיך אין דער ליטעראטור איבער די „פראטאקאלען פון די זקני־ציון" וועלכע עס איז אנהאלטס־פונקטען, וואס ווייזען אן דערויף, אז גינצבערג, וועלכער האט זיך בעדינט מיט׳ן ליטערארישען פסיידאנים „אחד העם" וואלט געקענט גילטען אלס אויטאר פון דעם, וואס איז פערשריבען אין די „פראטאקאלען"?

צי האט אחד העם טאטזעכליך פערנומען אין ציוניסטישע קרייזען א לייטענדע שטעלונג, אדער צי איז ער נישט געווען בלויז א געאכטעטער פערפאסער פון יודישען ווערק אהן פאליטישער חשיבות?

3) צי איז נישט ארויסצודרינגען פון פראטאקאלען פון ציוניסטישען קאנגרעס ווי אויך פון די גביית־עדות פון נאך היינט לעבענדע פערזענליכקייטען, וואס האבען זיך אין איהם בעטייליגט, אז אלע פערהאנדלונגען זענען געפיהרט געווארען אין ברייטעסטען ליכט פון דער עפענטליכקייט?

4) צי איז פערהאן עפעס א בעווייז, אז עס זענען נאך פארגעקומען וועלכע עס איז געהיימע בעת די דריי פערהאנדלונגס־טעג אין באזעל׳ דיצונגען?

5) צי זענען פערהאן אונטערשידען, און וועלכע, צווישען די בעזונדערע אויסגאבען פון די „פראטאקאלען" (בעעק, 7־טע אויפלאגע 1922 און 8־טע אויפלאגע 1923 פון איין זייט, און פריטש, 15־טע אויפלאגע 1923)?

6) אויף וועלכען אופן אונטערשיידעט זיך פריטש׳ס קאמענטאר („דער אינטערנאציאנאלער יודע", באנד 1, זייט 166) פון די פריהער־דערמאהנטע אויפלאגען פון די „פראטאקאלען"?

7) וועלכער איז געווען דער אורשפרונג פון די „פראטאקאלען" לויט דער פראנצויזישער אויסגאבע פון 1933?

8) קאנפראנטירענדיג דאס בוך פון דעם נישט־יוד מאריס זשאלי פון יאהר 1864 א. ט. „דיאלאגען אין גהינום צווישען מאקיאוועלי און מאנטעסקיע" מיט די אויפלאגען פון די „פראטאקאלען" פון פריטש און בעעק, צי קען מען פעסטשטעלען, אז בעדייטענדע טיילען פון ביידע פובליקאציעס שטימען איינס מיט׳ן אנדערען? ווי לאזט זיך ערקלערען די דאזיגע איינשטימיגקייט?

9) צי זענען פערהאן בעווייזען, אז די „פראטאקאלען" זענען ענטשטאנען אין רוסלאנד אויף פאליטישע טעמים און נעמליך, לויט דער אנרעגונג פון רעאקציאנערע קרייזען?

ב) אינהאלט פון די פראטאקאלען

1) צי קאן מען בעטראכטען די ערקלערונג פון ביבליאטעקאר פון בריטישען מוזעאום אין לאנדאן (אז אין דער ביבליאטעק געפינט זיך איין עקזעמפלאר פון נילוס׳ס בוך אין דער אויפלאגע פון 1906) אלס וועלכע עס איז השערה פאר׳ן אמת פון נילוס׳ס בוך?

2) אין דער 15־טער אויפלאגע פון די „ציוניסטישע פראטאקאלען" פון פריטש איז אויף דער 5־טער זייט דעפראדוצירט אנ׳אמטליכע בעשטעטיגונג פאר דער עכטקייט פון דער איבערזעצונג פון א צייטונגס־ארטיקעל, וואס איז ערשינען אין דער שוועדישער צייטונג „נאציאן". קען מען נישט אבנעמען, אז פריטש האט דערמיט בעצוועקט ארויסצורופן ביים לעזער דעם גלויבען, אז די דאזיגע בעשטעטיגונג בעציהט זיך אויף דער עכטהייט פון די „פראטאקאלען"?

3) אין די „פראטאקאלען" ווערען יודען און מאסאנען צוזאמענגעשטעלט אלס געמיינזאמע קאנספיראטארען. צי איז די עקספערטען בעקאנט, אויב אין דייטשלאנד זענען געווען מאסאנען־לאזשען, וואס זענען זאגאר געווען אנטיסעמיטיש איינגעשטעלט און אויב יא, ווי לאזט זיך די דאזיגע סתירה ערקלערען?

4) ווי אזוי ווערט גערעדט וועגען א געמיינזאמער וועלט־רעגירונג מיט איינהייטליכע צילען און איינהייטליכער ווילענס־בילדונג, בעת עס בעשטעהען טיילווייז גרויסע פיינדשאפטען צווישען קאפיטאליסטישע און פראלעטארישע יודען, צווישען רעליגיעז־ליבעראלע און ארטאדאקסישע יודען, צווישען ציוניסטען און אנטי־ציוניסטען און אינערהאלב דעם ציוניזם צווישען רעליגיעזע ציוניסטען (מזרחי) און רעוויזיאניסטען?

5) צי זענען פאראן אנהאלטס־פונקטען פאר דער השערה, אז דער געדאנק, וואס איז ענטהאלטען אין די „פראטאקאלען" וועגען א יודישער פערשווערונג ביי דער מיטווירקונג פון דער מאסאנעריע, קען צוריקגעפיהרט ווערען אויפ׳ן ווערק פון אזוי־גערופענעם לארד דזשאהן רעטקליף, וועלכער האט אין זיין בעקאנטען ראמאן „ביאריץ", אנ׳אויבער־ראבינער געלאזט האלטען א רעדע אויפ׳ן יודישען בית־עולם אין פראג?

6) אפגעזעהען דערפון, דאס פערשידענע שטעלען פון די „פראטאקאלען" שטימען לויט׳ן אינהאלט מיט דעם בוך פון זשאלי, צי בעשטעהט נישט קיין עהנליכקייט אויך אין דער פארם פון די איבערגעגעבענע געדאנקען?

7) אין די פראטאקאלען ווערט גערעדט וועגען פאנאמא־סקאנדאל און וועגען דעם פרעזידענט, וואס איז דורך דעם סקאנדאל קאמפראמיטירט געווארען. עס האנדעלט זיך דערביי וועגען דעם פראנצויזישען פרעזידענט עמיל לובע. דער לעצטער האט אבער איבערגענומען די מאכט ערשט דעם 19־טען פעברואר 1899. ווי אזוי קען מען אויפקלערען דעם ווידערשפרוך, היות די „פראטאקאלען" זאלען האבען ענטשטאנען אין יאהר 1897?

8) ווייטער שטעהט געשריבען אין די „פראטאקאלען", אז אלס לעצט שרעקליך מיטעל בעטראכטען די זקני־ציון די מעגליכקייט אויפצורייסען אין דער לופטען, פון די אונטערערדישע באהן־טונעלען, גאנצע שטעט מיט נישט - יודען צוזאמען מיט זייער האב־און־גוטס. ווי דארף מען זיך בעציהען צו אזא מין פראגראם־פונקט?

9) צי איז, צוזאמענפאסענדיג דאס אויבען־געבראכטע, נישט איינדייטיג בעוויזען, אז די „פראטאקאלען" זענען נישט אויטענטיש און געפעלשט, אין דעם זין, דאס זיי ברענגען נישט צום אויסדרוק קיין קולטורעלע, נישט קיין געזעלשאפטליכע און נישט קיין ווירטשאפטליכע ציעלען פון יודענטום?

די געריכטס־פערהאנדלונגען

דעם פארזיץ פיהרט דער פרעזידענט פון בערנער קרייז־געריכט, ד"ר וו. מייער.

באלד ביים אנהויב פון די פערהאנדלונגען, נאך דעם ווי דער געריכטס־פרעזידענט לעזט פאר א רעזומע פון די פריהערדיגע געריכטס־פערהאנדלונגען, אפשטעלענדיג זיך בעזונדערס אויף דעם פערלויף פון דער אקטאבער־פערהאנדלונג, פרובען די פערטיידיגער פון די אנגעקלאגטע פערשידענע פראצעדורעלע דריירלעך, כדי אויסצווירקען, אז דער פראצעס זאל ווידעראמאל אפגעלעגט ווערען.

דאס געריכט וועיזט אבער צוריק די דאזיגע פרובען און זאגט זיך ענטשיידען ארויס געגען ווייטערען פערשלעפען פון פראצעס, וועלכער ציהט זיך שוין זייט כמעט צוויי יאהר און איז שוין צוויי מאל איבערגעריסען געווארען (נאוועמבער 1933 און אקטאבער 1934).

אויך דער עקספערט מצד די בעשולדיגטע, דער דייטשער עקס־פולקאווניק אולריך פלייש - האוער פרובט זיך מיט אלע מיטלען פועל׳ן, אז דער פראצעס זאל אפגעלעגט ווערען, פארוואר פענדיג דעם געריכטס־טריבונאל, אז ער, פליישהאוער, זאל כלומרשט נישט האבען בעקומען קיין צוטריט צו אלע געריכטס־מאטעריאלען און אז ער האט דעריבער געהאט שוועריגקייטען מיט׳ן אויסארבייטען זיין זאכקענער־עקספערטיזע.

דער טריבונאל לייקענט אבער גאנץ קאטעגאריש, אז ק.ס זאל האבען געמאכט געווארען דער מינדעסטער פרוב צוריקצוהאלטען פאר׳ן עקספערט אדער בכלל פאר א פארשטעהער פון דער פערטיידיגונג וועלכע עס איז מאטעריאלען, וואס געפינען זיך אין רשות פון געריכט.

פליישהאוער מוז אפלאזען פון דער פאדערונג אפצולעגען דעם פראצעס.

דער נאצישער עקספערט איז זייט דער ערשטער מינוט פון פראצעס דער געגענשטאנד פון אלגעמיינער אויפמערקזאמקייט און אפילו נייגעריגקייט. קאמענטארען רופט ארויס דאס, וואס פליישהאוער איז געקומען צום פראצעס מיט א גאנצען שטאב געהילפען, וואס האבען אריינגעשלעפט א גרויסען שטויס מיט אקטען.

נאכ׳ן ערלעדיגען א רייהע פראצעדורעלע פאר־מאליטעטען בעקומט דער ערשטער דאס ווארט דער עקספערט מצד דער בעשולדיגונג (שווייצארישער קהלות־בונד און יודישע קהלה אין בערן), פראפעסאר פון יורידישען פאקולטעט אויף דער באזעלער אוניווערזיטעט, ד"ר ארטור בוימגארטען (א קריסט).

די אויספיהרונגען פון פראפ. בוימגארטען ווערען אויסגעהערט מיט שפאנענדער אויפמערקזאמקייט פון גאנצען געריכטס־זאל. דער רעפעראט פון פראפ. בוימגארטען האט פערנומען די גאנצע היינטיגע פארמיטאג־זיצונג און וועט פארטגעזעצט ווערען אויף דער זיצונג נאך דער מיטאג־הפסקה.

עקספערטיזע פון פראפ. ארטור בוימגארטען

די שריפטליכע עקספערטיזע פון זאכקענער פון יודישען צד, פראפעסאר פון רעכט אויף דער באזעלער אוניווערזיטעט, ד"ר ארטור בוימגארטען שטעלט מיט זיך פאר אויף 120 זייטען פאליא־פאר מאט אנ׳אויסשעפענדען אנאליז פון דער ענטשטעהונגס־געשיכטע און פערשפרייטונג פון די „פראטאקאלען".

נאכ׳ן איבערגעבען דעם אינהאלט פון די פראטאקאלען, ערקלערט פראפ. בוימגארטען:

די כלומרשטע רעוועלאציעס, וואס ווערען געמאכט אין דעם דאזיגע עלאבאראט, זענען א קינדער־מעשה׳לע. דאס לאזט זיך זאגען מיט דער גאנצער זיכערקייט אין די מעגליכע ראהמען פון א געריכטליכער פעסטשטעלונג. ווען דער אונבעקאנטער, וואסרעדט צו אונז פון די פראטאקלען וואלט געזאגט דעם אמת, דאן וואלט די גאנצע ביז־איצטיגע געשיכטס־וויסענשאפט גערעדט וועגען דער אמת׳ער געשיכטע פונקט אזוי, ווי דער בלינדער וועגען פארבען. וואלט באמת עקזיסטירט יענע געהיימע רעגירונג, וועגען וועלכער עס דערצעהלען די פראטאקאלען, דאן וואלט מען געמוזט איבעראנייס שרייבען די גאנצע מאדערנע געשיכטע. און דאך האט קיין ערנסטער היסטאריקער נישט גענומען אין אכט די פראטאקאלען, הגם זיי זענען זייט אנ׳ערך 15 יאהר בעקאנט דער גאנצער וועלט. דאס קען מען ערקלערען בלויז דערמיט, וואס די געשיכטס־וויסענשאפט בעטראכט די ערצעהלונג פון די פראטאקאלען אלס בעשייםפערליכע בבא־מעשה, און אויב מיר מעגען בכלל עפעס גלויבען דער וויסענשאפט, מוזען מיר זיך אנשליסען אין דעם דאזיגען אורטייל איהרען.

די פראטאקאלען — שטעלט פעסט דער עקספערט — זענען פון פאראויס געמלאכה׳ט געווארען אלס בעוואוסטזיניגע היסטארישע פעלשונג, כדי דורך דער מעשה וועגען א יודישער געהיים־רעגירונג מיט איהר גרויזאמען וועלט־פערניכטענדען פראגראם ווארפען אנ׳אומחן אויף יודען, פריימויער, ליבעראלען און סאציאליסטען און געבען בערעכטיגונג דער רעאקציאנערער צארישער פאליטיק.

דער עקספערט בעהאנדעלט זעהר אויספיהרליך די טעטיגקייט פון דער רוסישער געהיים־פאליציי און בעווייזט, ווי אזוי זי איז געפאלען אויף דער המצאה צו מאכען פון דעם מיסטיש־פערבלאנדזשעטען גלח סערגיי נילוס דעם ארויסגעבער פון די פראטאקאלען.

ווייטער אנאליזירט דער עקספערט די שריפט פון דעם פראנצויזישען אדוואקאט מאריס זשאלי (1864) און בעווייזט די פאלשקייט פון דער השערה, אז זשאלי זאל כלומרשט האבען געווען פון יודישער אבשטאמונג.

אין רוסלאנד גופא האט קיין ערנסטער מענש — אפילו נישט די דענקענדע אנטיסעמיטען — קיינמאל די פראטאקאלען נישט גענומען ערנסט. עס איז בלויז די חרפה פון אונזער קריטיק־לאזער צייט, וואס זייער פערשפרייטונג האבען די פראטאקאלען געפונען ערשט אי מערב־אייראפע.

פראפ. בוימגארטען האט גרינדליך שטודירט די ציוניסטישע פראבלעמען און ער דעמאסקירט די גאנצע לעכערליכקייט פון דער בעהויפטונג, אז די פראטאקאלען זאלען האבען געקענט שטאמען פון ציוניסטישען קאנגרעס (1897) אדער פון הערצל׳ס אידעאישען געגנער אחד־העם (אשר גינצבערג).

דער עקספערט אנאליזירט דאן פערשידענע אנדערע אנטיסעמיטישע בעהויפטונגען. וואס שייך דעם תלמוד, ערקלערט ער זיך פאר נישט קאמפעטענט, ווייל ער האט איהם קיינמאל נישט שטודירט. אבער בנוגע די לייטפערטיגע אנטיסעמיטישע טענות געגען תלמוד, איז גענוג צו ציטירען א ווארט פון דעם אריענטאליסט דע־לא־גארד, וועלכער ווערט נאך ביז׳ן היינטיגען טאג שטארק פערעהרט אין דייטשלאנד צוליב זיין שארף־אנטיסעמיטישער איינשטעלונג. אט וואס דע־לע־גארד האט געשריבען: „וואס שייך דעם תלמוד, איז קאמפעטענט בלויז דער יעניגער, וועלכער האט א גאנץ לעבען פערווענדעט אויף זיין שטודיום, און קיינער פון די דייטשע אוניווערזיטעטס־פראפעסארען קען זיך נישט ריהמען, אז ער האט עס געטאן. אין פראגען פון תלמוד זענען מיר אלע דילעטאנטען.

פראפ. בוימגארטען אנאליזירט דאן די סיבות פון אנטיסעמיטיזם, און פאר דעם עקספערט׳ס אביעקטיוויטעט איז בעצייכענד, דאס נישט קוקענדיג דערויף, וואס ער טרעט ארויס אלט פערטרעטער פון יודישען צד, דריקט ער אויס די מיינונג, אז נישט אלע טענות געגען יודען זענען אונגערעכטע. אלע גרויסע קולטור־פעלקער, צו וועלכע עס געהערט אהן ספק אויך דאס יודישע — בעמערקט דער עקספערט — האבען חוץ די אייגענטימליכע מעלות, וועלכע זיי פערדאנקען זייער געשיכטליכע בעדייטונג, אויך חסרונות און איינזייטיגקייטען, וואו עס ענטשטעהט א „פאביע", דארט ווערען אבער אונגערעכט אקצענטירט די חסרונות, און די מעלות ווערען נאטירליך פערשוויגען. אויף אזוי ווייט קען מען געבען גערעכט שאפענהויער׳ן, אז אלע פעלקער רעדען שלעכט איינס וועגען אנדערען, און אויף אזוי פיל קען מען אויך זאגען, אז דער אנטיסעמיטיזם איז נישט אהן א בערעכטיגטען קערן. וויל מען אבער דעם אמת, טאר מען נישט אויסמיידען דאס גוטע און ווערטפולע. דער אגרעסיווער אנטיסעמיטיזם וויל אבער נישט דעם אמת.

איבערגעהענדיג צו ענטפערען אויף די בעזונדערע פראגען פון געריכט, ערקלערט פראפ. בוימגארטען אין זיין עקספערטיזע:

צי זענען ד פראטאקאלען א פעלשונג? — יא, אהן ספק, א פעלשונג. זיי זענען אויך א פלאגיאט, ווייל אין א בעדייטענדען טייל זענען זיי כמעט ווערטליך איבערגעשריבען פון זשאלי׳ס בוך „געשפרעכען אין גיהנום", וואהרשיינליך ליגט נאך הינטער די פראטאקאלען א מעמאריאל, וועלכען גענעראל ארגעווסקי האט אין די 80־ער יאהרען פארגעשטעלט אלעקסאנדער דעם דריטען, כדי איהם צו איבערצייגען, אז די ערמארדונג פון זיין פאטער איז נישט געווען קיין אקט פון אונצופרידענקייט מצד די רוסישע פאלקס־מאסען, נאר א טהאט, וואס איז אויסגעפיהרט געווארען אין אויפטראג פון א „געהיימער יודישער פערשווערונג". זייער היינטיגע פארם האבען די פראטאקאלען וואהרשיינליך ערהאלטען אין דער צווייטער העלפט פון די 90־ער יאהרען. אין דער רעדאקציע זענען געווען בעטייליגט דער שעף פון דער „אכראנע" אין פאריז ראטשקאווסקי און זיינע געהילפען מאנואילאוו און גאלאווינסקי. אין 1901 האט ראטשקאווסקי געלאזט איבערגעבען נילוס׳ן א פראנצויזישען עקזעמפלאר פון די פראטאקאלען. נילוס האט עס געוואלט אויסנוצען פאר אנ׳אינטריגע אויפ׳ן צארישען הויף, וועלכע האט זיך אבער נישט איינגעגעבען, און מחמת דעם האט ער די פראטאקאלען געקענט ארויסגעבען ערשט אין 1905. אבער נאך מיט צוויי יאהר פריהער זענען די פראטאקאלען געהאט ערשינען אין דער רוסישער צייטונג „זנאמיא".

אין וועלכער בעציהונג שטעהען די פראטאקאלען צום ערשטען ציוניסטישען קאנגרעס? — עס איז נישטא דער מינדעסטער אנהאלטס־פונקט פאר דער השערה, אז די קאנגרעס־דעלעגאטען אדער א טייל פון זיי זאלען האבען אבגעהאלטען וועלכע עס איז פערזאמלונגען חוץ די בעקאנטע עפענטליכע זיצונגען פון קאנגרעס. אבער אויף די קאנגרעס־זיצונגען האט מען זיך מיט קיין שום אנדער זאך נישט בעשעפטיגט חוץ דער פארמולירונג פון די צילען פון ציוניזם און דער בעהאנדלונג פון די מיטלען פאר זיין פערווירקליכונג. די פאלסיפיקאטארען האבען בכיון אנגעשריבען דעם פראדוקט פון זייער ביזוויליגקייט דעם ציוניסטען־קאנגרעס, כדי צוצוגעבען די פראטאקאלען אנ׳אקטועלען קאלאריט און כדי געבען זיי דעם אנשיין פון אויטענטישקייט דורך דער אנקניפונג אן א פריש־פארגעקומענעם היסטארישען געשעהעניש.

צי פאלען די פראטאקאלען אין ליטערארישער הינזיכט אונטער דעם בעגריף פון שונד־ליטעראטור? — אלס שונד פערדינט בעצייכענט צו ווערען יעדע אויפגאבע פון די פראטאקאלען, אויב זי ווערט פערשפרייט צווישען פובליקום אהן אנ׳אביעקטיווער קריטישער אבשאצונג פון דער פראגע וועגען זייער אויטענטישקייט.

ציטירענדיג איינציגע יודענהעצערישע שטעלען פון פריטש׳ס איינלייטונגס־בעמערקונגען צו זיין פראטאקאלען־בראשור, פיהרט פראפ. בוימגארטען לסוף אויס:

„ווער עס קען נישט די ווירקונג, וואס די פראטאקאלען האבען אויסגעאיבט, דער מעג איבער זיי שמייכלען ווי איבער אנ׳אומגעלומפערטער פעלשונג, וואס איז פאר איטליכען קלאר. ווער עס גלויבט אבער איין רגע אז זיי קענען אפשר זיין אויטענטיש און אמת, יענער מוז די פראטאקאלען בעטראכטען אלס היסטארישען דאקומענט פון ערשטראנגיגער וויכטיגקייט און מוז זיי בעהאנדלען אין קריטישען גייסט און מיט אחריות־געפיהל. פריטש האט אין זיין פראטאקאלען־בראשור געטון פונקט דאס פערקעהרטע. ער האט פערלעצט די כללים פון אנשטענדיגקייט, וועלכע פערפליכטען דאך אויך אין דער געשיכטס־פארשונג. ער האט אבער אויך פערלעצט די אלגעמיינע כללים פון מענשליכער אנשטענדיגקייט דורך דעם אופן, אין וועלכען ער האט אויפ׳ן יסוד פון די פראטאקאלען פעראורטיילט דאס גאנצע יודישע פאלק. נאך דעם אלעמען מוז איך זיין פראטאקאלען־בראשור בעצייכנען אלס בייטראג צו דער שונד־ליטעראטור".

בורצעוו וועט צוגעצויגען ווערען צו פעראנטווארטליכקייט

פאר פאלש עדות־זאגען אין פראצעס וועגען די פראטאקאלן פון „זקני־ציון"

בערן, 30. (ספ. טעל.) די פוילישע טעלעגראפען־אגענטור טיילט מיט, אז דער פארזיצער פון געריכט אין פראצעס וועגען די פראטאקאלען פון זקני־ציון האט אפגעווארפען די אנקלאגע פון די בעשולדיגטע געגען 9 עדות פאר פאלש עדות־זאגען. ס׳איז בלויז צוגעצויגען געווארען צו פעראנטווארטליכקייט פאר דעם דאזיגען כלומרשטען פערברעכען אויפ׳ן פערלאנג פון די נאצי־סאציאליסטען, דער בעקאנטער בורצעוו.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך 1 מאי
כה ניסן תרצה

זון-אויפגאנג 4.06
זון-אונטערגאנג 7.10

די 1. מאי-פייערונג ביי די לאדזער ארבייטער

היינט, אין טאג פון 1-טען מאי וועלען פארקומען עטליכע מאניפעסטאציע-צוגען פון די לאדזער ארבייטער.

ס'וועלען פארקומען דריי צוגען, וועלכע ווערען אזוי איינגעארדענט, אז איין צוג מיט דעם אנדערן זאל זיך נישט צונויפטרעפען.

9 א זייגער אינדערפריה וועט ריהרען דער צוג פון די רעכטע „פועלי ציון" פון פעטריקאווער 83. דער צוג וועט געהן דורך פעטריקאווער, לעגיאנוב ביז'ן גרינעם מארק, וואו ס'וועלען געהאלטען ווערען רעדעס און דער צוג וועט אויפגעלעזט ווערען.

10 א זייגער וועט אויך אדורכגעהן דער צוג פון דער רעוואלוציאנערער פראקציע פ.פ.ס. אלעיא קאשטשושקי, זאמענהאף דורך פעטריקאווער גאס, פלאץ וואלנאשטשי, 11 ליסטאפאד ביז צום קבר פון די געפאלענע אין יאהר 1905.

דער אלגעמיינער צוג פון די פ.פ.ס., בונד און דייטשע סאציאליסטישע פארטיי וועט 11 א זייגער ריהרען פון וואדני רינעק איבער דער גלובנא, פעטריקאווער, פלאץ וואלנאשטשי, 11 ליסטאפאד ביז צום קבר פון די געפאלענע רעוואלוציאנערען.

די לינקע „פועלי ציון" (זרבבל'ס) גרופע רופען 2 מיטינגען אויף קאשטשושקי 21.

די „פועל-ציון" — אקטיוויסטען (לעוו'ס גרופע) האט בעשטימט א מיטינג אין זומער-טעאטער „גאנג" שרודמיעסקא 18 אויף 10 א זייגער פריה.

מען דארף געבען יודישע קאנצערטען!

ווענדונג צו דער דירעקציע פון דער לאדזער ראדיא-סטאציע

אונזער רעדאקציע בעקומט טאג-טעגליך בריף פון די לעזער, אבאנענטען פון דער לאדזער אפטיילונג ביי דער פוילישער ראדיא-געזעלשאפט אין ווארשא. אין די בריף בעקלאגען זיך די יודישע ראדיא-אבאנענטען, פארוואס די לאדזער סטאציע טראנסמיסירט נישט קיין יודישע קאנצערטען. אין לאדז האבען מיר פיל טויזענדער יודישע אבאנענטען, וואס לעכצען צו הערען א יודישען קאנצערט, א יודיש ווארט, און דאך געפינט די לאדזער סטאציע נישט פאר נויטיג, צו געבען פון צייט-צו-צייט א יודישען קאנצערט.

אונזערע לעזער, די יודישע ראדיא-אבאנענטען זענען גערעכט: פארוואס גיט די לאדזער ראדיא-סטאציע טאקע נישט קיין יודישע קאנצערטען? פארוואס גיט ווילנע און אנדערע שטעט פון צייט צו צייט יודישע. קאנצערטען און לאדז נישט? מיר האבען דאס רעכט צו פאדערען, אז אזעלכע קאנצערטען זאלען געגעבען ווערען. מיר האבען אין לאדז אזעלכע כארען, ווי: דער „הזמיר"-כאר „שיר"-כאר און אנדערע גוטע יודישע כארען, און פארוואס טאקע נישט א יודישען רעפעראט? א יודישען פעליעטאן? שמועסען וועגען יודישער ליטעראטור און יודיש טעאטער? — דאס אלץ האבען די יודישע ראדיא-אבאנענטען רעכט צו פאדערען פון דער ראדיא-געזעלשאפט.

מיר ווענדען זיך טאקע דערום צו דער דירעקציע פון דער לאדזער אפטיילונג פון דער פוילישער ראדיא-געזעלשאפט נאכצוקומען דעם גערעכטען פערלאנג פון די לאדזער ייודישע אבאנענטען, וואס גיכער איינצופיהרען יודישע קאנצערטען, יודישע רעפעראטען, ייודישע פעליעטאנען א. ד. גל.

מיר ווילען האפען, אז די דירעקציע וועט דעם פערלאנג נאכקומען. — ק.

מאכערס פארן געריכט

זיי האבען זיך געדרעהט אין געריכט און איינגעדרעהט אין תפיסה

יאן ראווינסקי און זיגמונד אלעיניק האבען זיך פערנומען מיט מאכעריי אין די געריכטען און פאר די געריכטען. זייער ארבייט איז בעשטאנען אין דעם, וואס זיי האבען פאר די געריכט-בנינים און אין די קארידארען געכאפט נאאיווע מענשען, הויפט זעכליך פראווינצער און צוגעזאגט צו ערלעדיגען פערשידענע געריכט-ענינים, ווי: שרייבען אפעלאציעס, איינצאהלען קויציעס א. ד. גל.

אין נאוועמבער פ. י. האבען זיי ביי א געוועסען דאבארין (שאפענא 7) צוגענומען 300 זל. כלומרשט אויף צו דערלעדיגען א קויציע-ענין, און זענען מיט'ן געלד נעלם געווארען.

ערשט אין יאנואר האט ד. בעמערקט ראווינסקין אין דער גאס און איהם איבערגעגעבען אין די הענד פון דער פאליציי. דער צווייטער שותף אלעיניק, איז ארעסטירט געווארען מיט צוויי טעג שפעטער.

נעכטען איז פארגעקומען דער פראצעס, ראווינסקי איז פערמשפט געווארען אויף 1 יאהר און אלעיניק אויף 10 חדשים תפיסה.

„מעסער-העלדן" פון גייער'ס ראיאן

וואס האבען טעראריזירט יודישע הענדלער — פערמשפט

(א) אין גייער'ס ראיאן זענען בעקאנט צוויי מעסער-העלדען פיאטר מאלטשעווסקי (בעקאנט אונטערן נאמען „פיעטריק") און סטאניסלאוו שאר (ביידע האבען זיי געוואוינט אויף נ. זאזשעווסקא 8).

די „העלדען" האבען טעראריזירט די ארטיגע יודישע מארק-הענדלער און קרעמער, דראהענדיג צו דערשטעכען אדער דערשיסען, האבען זיי אויסגעפרעסט געלד.

דעם 10. פעברואר ד. י. אין אווענד זענען זיי געקומען צום בהמה-סוחר יהודה שילדוואך (נ. זאזשעווסקא 23) און געהייסען זיך געבען 50 זל. אין געגענפאל האבען זיי איהם געדראהט צו דערהרגענען. דער בעפאלענער האט געמאכט א געוואלד און די טעראריסטען זענען אנטלאפען. ביידע זענען אבער פערהאלטען געווארען.

נעכטען איז פארגעקומען זייער פראצעס. פיאטר מאלטשעווסקי איז פערמשפט געווארען אויף 6 חדשים און שאר אויף 3 חדשים תפיסה.

טעאטער „פילהארמאניע" 20 נארוטאוויטשא 20

י. סאמבערג
ר. שושנה
מ. לאמפע

טריומף! — סוקצעס!
צוליב'ן גרויסען דערפאלג!
געבען אונז אונזערע ליבע געסט
ר. שושנה,
א. סאמבערג
מ. לאמפע,
מיט זייער אנסאמבל
היינט, 9^{15} אוונט
צום לעצטען מאל

גרויסע פאפולערע פאלקס-פארשטעלונג
„באשקע"
דעם שטארק אויסגעצייכנטען שלאגער!
פון וואס לאדז איז ענטציקט!
אין 10 בילדער, — פראלאג, עפילאג, פון רוזשע יאקובאוויטש, רעזשי: מ. לאמפע.
ניעס איבער נייעס! נייע קאנסטרוקציע! א פילם-בילד, א לעבעדיג פערד, הארציגע מוזיק. פערשטארקטער ארקעסטער, לאטונג שטיבעל. — פאפולערע פרייזען: פון 1 ביז 5 רייה — 1,30. פון 6—10 רייה 1,10 פון 11—20 רייה — 90 גר., גאלעריע — 54 גר.
איטפרעסאריא: א. אבראמאוו.

א לאדזער יודיש מיידעלע

אומגעקומען אונטער אן אויטאבוס אין פאריז

פון פאריז איז מען מודיע:

א שרעקליכער פארפאל איז פארגעקומען אויף גאס טירען. א יודישע מוטער, די פרוי עדעליסט (6 גאס טירען) איז ארויס פון א פארבען-געשעפט מיט איהרע צוויי קליינע מיידעלעך פון 7 מיט א האלב יאהר און פון 4 יאהר. די פרוי האט געדארפט איבערגעהען די גאס. מיטאמאל איז אנגעקומען א אויטאבוס „ק" די פרוי איז א ווייל געבליבען שטעהן. וואס אין דעם מאמענט איז פארגעקומען איז עפעס שרעקליכעס.

דער אויטאבוס שאפער האט געוואלט א קירעווע טון זיין וואגען ווייל א אויטאמאביל איז איהם אנטקעגען געקומען. דער שאפער האט האסטיג פערהאלטען דעם אויטאבוס, וועלכער האט זיך א דרעה געטון אין א זייט. די מוטער איז א פאל געטון אויף דער ערד און דאס יונגערע מיידעלע, די 4-יעהריגע לואיז, האט פון שרעק גענומען לויפען און איז ארונטערגעפאלען אונטער דעם הינטערשטען ראד פון אויטאבוס.

מען האט די מוטער אויפגעהויבען בלויז מיט לייכטע וואונדען אבער דאס קינד האט מען ריהרען נישט געקענט. מען האט געמוזט ווארטען אויף א ספעציעלער מאשין כדי ארויסנעמען עס, דאס אומגליקליך מיידעלע איז שוין געווען טויט. די מוטער האט מען אויך אבגעפיהרט אין שפיטאל. איהרע וואונדען זענען נישט קיין שווערע, אבער זי איז שרעקליך פערצחייפעלט פונ'ם אומגליק, וואס האט געטראפען מיט איהר קינד.

די פאמיליע עדעליסט שטאמט פון לאדז, דער מאן איז א רעפרעזענטאנט ביי דרוקעריי-ארבייט.

Dr. med. P. Braun
צוריקגעקעהרט פון פאריז
ספעציאליסט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען
נעהמט אן פון 8 ביז 1 און פון 4 ביז 8 אוונט.
Cegenialna 4, tel. 16-290.

פאבאר פון יאהרגאנג 1914

(א) מארגען, דאנערשטאג דעם 2. מאי דארפען זיך שטעלען, 8 א זייגער אינדערפריה, צום פאבאר:

פאר דער קאמיסיע נומער 1 (פיעראצקי ג. 18) די מיליטער-פערפליכטעטע פון יאהר-גאנג 1914, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2. פאליציי-קאמיסאר יאט מיט די פאמיליען נעמען אויף די בוכשטאבען:

A B C Ch D E F G H I J Ka

פאר דער קאמיסיע נומער 2 (פיעטריקאווער 165) די מיליטער פערליכטעטע פון יאהר-גאנג 1914, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1. פאליצייקאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען, וואס הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען:

A B C D Ch E

פאר דער קאמיסיע נומער 3 (פיעטריקאווער 157, רעכטע אפיצינע 2. ארייגאנג 2. שטאק) די פאבאר פערפליכטעטע פון יאהר-גאנג 1912, קאטעגארייע „בע", וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון די 2. 8. 9. און 11. פאליציי קאמיסאריאטען.

פאר דער פאבאר-קאמיסיע פאר לאדזער פאוו יאט שיענקעוויטש ג. 37) פאבאר פערפליכטעטע פון יאהרגאנג 1914 אויך פון יאהרגענג 1912, 1913 סאטעגאריע „בע" וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון דער גמינע גאספאדאזש (זשגאוו).

די, וואס קומען צום קאנטראל דארפען האבען ביי זיך א פאס (דאוואד אסאביסטי), שול און פארצייגנישען, רעגיסטראציע-צעטעל, און די אדראטשעניע פון מיליטער-דינסט (קאטעגאריע „בע").

נייער פאליציי-קאמענדאנט

פון לאדזער קרייז

(א) נעכטען האט איבערגענומען זיין אמט דער נייער פאליציי-קאמענדאנט פון לאדזער קרייז, קאמענדאנט וולאדיסלאוו קאצופער.

זיך אויפגעשטעקט אויף די שטאכעטעז

(א) אויף לאנדאווע 12 איז פארגעקומען א אומגליקספאל מיט דעם 14-יעהריגען גוסטאוו קימעל, זוהן פון לאקאטאר פון אויבענדערמאהנטען הויז.

דאס יונגעל האט געוואלט אריבערשפרינגען איבער'ן פלויט, האט ער זיך אבער אויסגעגליטשט און ארויפגעפאלען אויף די שארפע שטאכעטען, וועלכע האבען איהם אדורכגעלעכערט די קישקע.

דעם שווער פערוואונדעטען האט מען אפגעפיהרט אין שפיטאל.

Dr. Zygmunt Henrykowski
ספעציאל-ארצט פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוועכע
וואוינט יעצט
9 טראגוטא 9
טעל. 262-98
נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אוונד
פאר פרויען א ספעצ. ווארטע-זאל

קינא-טעאטער
„MIRAŻ"
11 ליסטאפאד (קאנסטאנט.) 16
הייבט און פאלג. טעג!
פוילישער פילם-שלאגער א. נ.
דערוואכונג
אין די הויפט ראלען
די טייז פון די פוילישע ארטיסטען
A. Zelwerowicz
J. Stępowski
Igo Sym
W. Walter i inni
אנהויב 4 א זייגער נאכמיטאג
שבת און זונטאג 12 א זייגער

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען די אפטייקען:

ק. לייגנוועבער (פרייהייטס-פלאץ 2), י. הארטמאן (מלינארסקא 1), וו. דאנילעצקי (פיעטריקאווער 127) א. פערעלמאן (ציגעל-גאס 32), י. צימער וואלטשאנקא 37), פ. וואיטשיצקי (גאפיורקאווסקיעגא 27.

צום 17-טען מאל

האט אנטאש געכאפט 6 יאהר תפיסה

(א) פאר'ן שטאטישען געריכט איז נעכטען געשטאנען דער גנב אנטאני נאוואק. וועלכער איז שוין 16 מאל געשטאנען פאר'ן געריכט פאר גנבות. צום 17-טען מאל האט דער „העכט" נעכטען בעקומען 6 יאהר תפיסה.

פערבראנדזשעט געווארען

א מיידעלע פון 5 יאהר, הייסט סאלטשע שולמאן, רעדט יודיש, און פויליש אנגעטון אין א העל מענטעלע, א בערעט און פעלערינקע. ווער ס'ווייסט עפעס וועגען דעם קינד ווערט געבעטען מיטצוטיילען קאשטשושקא 37 צו אברהם אפעל.

מאן און ווייב

האבען זיך „צווערטעלט"...

(א) אויף מאלא 42 האט די לאקאטארקע סטאניסלאווא גאבריעליאק זיך צווערטעלט מיט איהר מאן אנטאני. אין רעזולטאט האט דער מאן בעקומען פון דער פרוי מיט א האקמעסער אין קאפ, איבער די הענט און עטליכע וואונדען איבערן גאנצן קערפער.

צום פערוואונדעטען האט מען ארויסגערופען די פאגאטאוויע.

זעלבסטמארד

(א) אין דער וואוינונג פון איהרע בעלי-הבתים (שענקעוויטשא 9) האט געפרובט בעגעהן זעלבסטמארד דאס 19 יעהריגע דינסטמיידעל זאפיא וואיטאניאק.

די סיבה פון פערצווייפעלטען שריט זאל זיין — א פערפיהרטע ליבע.

אן'אונטערגעווארפען קינד

(א) אין טויער באזארנע 4, האט מען געפונען אן'אונטערגעווארפען קינד, א יונגעלע פון 10 טעג. דאס קינד איז אפגעפיהרט געווארען אין שטאטישען פינדעל-הויז.

אויספלוגען קיין פאלעסטינע
פון —.630 זל. אן
ארגאניזירט:
„ארביס" פיעטריקאווער 18, טעל. 249-33

Dr Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל-גאס 11, טעל. 238-02
נעמהט אן אין הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע
פון 8—11 ביי טאג און פון 4—9 אוונד

געשטארבן דער דירעקטאר פון אדמיניסטראציע „נייער פאלקסבלאט"
דוד זילבערבערג

דער פערלאג פון „נייעם פאלקסבלאט", וואס האט נישט לאנג צוריק געליטען א שווערע אבידה מיט'ן טויט פון פריהצייטיג־פארשטארבענעם רע־דאקטאר לאזאר פוקס, האט ווידער בעקומען א שווערען קלאפ מיט'ן אומסגעריכטען טויט פון ד ו ד ז י ל ב ע ר ב ע ר ג, דעם דירעקטאר פון דער אדמיניסטראציע פון דער צייטונג.

דוד זילבערבערג, איז די לעצטע צייט אריינגעפאלען אין א שווערער הארץ־קראנקהייט, וועלכע האט כסדר פראגרעסירט, שטעלענדיג אין קאן דאס יונגע לעבען פון אונזער איבערגעגעבענעם אד־מיניסטראטיווען לייטער, וועמענס לייסטונגען דער „נייער פאלקסבלאט" האט אין א גרויסער מאס צו פערדאנקען זיין שיינע ענטוויקלונג אלס איינ־ציגער פרעסע־ארגאן פון גרויסען יודישען קיבוץ אין לאדז.

אלע אנשטרענגונגען צו ראטעווען דוד זיל־בערבערג'ן פון זיין הארץ־קראנקהייט דאס היילען זיך אין אלערליי קור־ערטער אין פוילען, האבען קיין פעולה נישט געהאט און זילבערבערג האט חדשים־לאנג נישט געקענט פערלאזען דאס בעט, זייענדיג די גאנצע צייט פערבינדען מיט אינטימע פעדים מיט דער צייטונג און מיט אלע געזעלשאפט־ליכע ערשיינונגען אויפ'ן לאדזער באדען.

דער פלוצלינגער טויט האט דוד זילבערבערגען אוועקגעריסען אין פולען בליה פון זיין לעבען און אין מיטען פון זיין אקטיווען, שעפערישען לעבען.

דוד זילבערבערג איז אלט געווען 45 יאהר. ער איז געבוירען אין לאדז, דעם 8 פעברואר 1890. זיין אויסבילדונג, האט ער בעקומען ביי שטיינ־האוער'ן, אין וועמענס גימנאזיום ער האט געענ־דיגט 7 קלאסען.

אין רוסישען און אין פוילישען מיליטער, וועלכע ער האט געדינט, האט דוד זילבערבערג דערגרייכט דעם ראנג פון סערזשאנט.

זיין טעטיגקייט אין „נייעם פאלקסבלאט" האט דוד זילבערבערג אנגעהויבען מיט'ן ערשטען מא־מענט, ווען די צייטונג איז ענטשטאנען.

דוד זילבערבערג איז געווען איינער פון די מיט־גרינדער און פיהרער פון „נייעם פאלקסבלאט", וועלכען ער האט געווידמעט זיין וויסען, אינטע־ליגענץ און געשעפטליכע רוטין.

דוד זילבערבערג האט פעריתומ'ט א פרוי מיט צוויי יונגע קינדער.

מיט'ן פלוצלינגען טויט פון דוד זילבערבערג'ן איז אין „נייעם פאלקסבלאט" געבליבען א בלויז, וועלכער וועט זיך נישט לאזען אזוי גיך פערפולען.

צווישען די מיטגרינדער פון „נ. פאלקסבלאט" און אין די ברייטע קרייזען פון זיינע געשעפטס־פריינד, וועט דאס פריה־פערשניטענע לעבען פון דוד זילבערבערג'ן לאנג זיך לאזען פיהלען.

ארבייטסגעבער וועלען געבראכט ווערען מיט פאליציי

אויב זיי וועלן זיך יוטווילעג נישט שטעלן צום ארב. אויפהערונג

(א) עס טרעפט זעהר אפט, אז אויף די קאנפע־רענצען ביים ארבייטס־אינספעקטאר, האבען זיך די ארבייטס־געבער נישט געשטעלט צו די אונטער־האנדלונגען, צוליב דעם פלעגט זיך דער ענין פער־שלעפען און די ארבייטער האבען פערלוירען צייט און געלד.

דער שטראף־רעפעראט ביי'ם ארבייטס־קאמי־סאריאט האט דערום בעשלאסען, — אז אין פאל ווען אן ארבייטסגעבער וועט זיך נישט שטעלען צו דער קאנפערענץ, וועט מען איהם ברענגען מיט פאליציי.

דער 2־טער טאג איז פראצעס
וועגען מיסברויכען איז סטעמפעל־אמט

(א) נעכטען, אין 2־טען טאג פון פראצעס וועגען די מיסברויכען אין סטעמפעל־אמט, איז מען צוגעטרעטען אדורכצוקוקען די ביכער פון טשעשניא קאוו'ן, מילניקיעל, יעגער, צאלע, לעווי, קאלסקי און אנדערע.

נאך דעם איז מען צוגעטרעטען אויסצוהערען די עדות, וואס רעקרוטירען זיך פון די בעאמטע אין שטעמפעל־אמט. דאס עדות זאגנע איז געווען נישט גינסטיג פאר די טשעשניאקאוו'ס.

די מוטער פון סעקרעטאר שמולי האט ער־קלערט, אז די טשעשניאקאוו'ס האבען אפט בע־זוכט איהר זוהן אין דער פריוואט־וואוינונג, וועגען וואס זיי האבען גערעדט, האט זי נישט געהערט.

היינט וועט פארקומען די וויטערע פערהאנד־לונג. דער אורטייל וועט ארויסגעזאגט ווערען דא־נערשטאג.

דעלעגאציע פון סעזאן־און בוי־ארבייטער
אינטערווענירט אין דער וואיעוואודזיעווע

(א) א דעלעגאציע פון סעזאן־ארבייטער האט אינטערווענירט אין דער וואיעוואודזטווע וועגען די סעזאן־ארבייטען. די דעלעגאציע האט איבערגע־געבען א מעמאריאל אין וועלכען זיי פאדערען צו פערברייטערען די ארבייטען. און וועגען געבען גרעסערע קרעדיטען, כדי די סעזאן־ארבייטען זאלען לענגער דויערען און זאלען קענען געניסען פון די ווינטער־אונטערשטיצונגען.

אין דער וואיעוואודזטווע האט אויך אינטערווע־נירט א צווייטע דעלעגאציע פון די בוי־ארבייטער די דעלעגאציע האט געהעטען אויסצואיבען א דרוק אויף די בוי־אונטערנעמער וועגען דעם קאלעקטיווען אפמאך.

„אויף דער וואך פון מלוכה'שן ציוניזם"
מאיר גראסמאנ'ס־רעפעראט אין פילהארמאניע

(ש) אין פילהארמאניע־זאל האט די לאדזער „יודענשטאטס־פארטיי" איינגעארדענט א גרויסען רעפעראט פונ'ם בעקאנטען פיהרער פון דער יודען־שטאטס־פארטיי־בעוועגונג ה' מאיר גראסמאן פון ארץ־ישראל.

דער רעפערענט האט געהאלטען א 2 שעה־דיגען רעפעראט וועגען די אידעאישע און אקטו־עלע פראבלעמען פונ'ם ציוניזם.

דער פארזיצער פון דער לאדזער ארגאניזאציע ה' זאנדער האט געעפענט די פארלעזונג. און בע־גריסט דעם חשובען גאסט.

צום רעפעראט איז געקומען א גרעסערער עולם ציוניסטען, פון אלע שאטירונגען, די רעוויזיאניסטען האבען געמאכט פערשידענע צווישענרופען. ה' גראסמאן האט אבער בעוויזען צו פערענדיגען זיין רעפעראט אויף א רוהיגען אופן. מיט'ן געזאנג פון „התקוה" האבען די פערזאמעלטע פערענדיגט די פארלעזונג.

גנבות

(א) אין דער וואוינונג פון אהרן בערגער (11־טען ליסטאפאד 40) האבען זיך אריינגעכאפט גנבים און ארויסגענגבעט פערשידענע זאכען פאר 800 זל.

מאריאנא קלובאק (גדאנסקא 29) האט געמאלדען דער פאליציי אז מען האט ביי איהר ארויסגע גנבעט א קויש מיט וועש אין דער ווערט פון א 700 זלאטעס.

סטאניסלאוו קאוואלסקא (לעלעוועל 13) האט געמאלדען אז מען האט ביי איהר צוגעגנבעט פון דער היים מזומן געלד 1200 זל.

אין די אלע פאלען פיהרט די פאליציי אנ'אויס פארשונג.

דער קאנצערט פון דארא קאלינובנא
האט ארויסגערופען גרויס פעראינטערעסירונג ביי דער יוגענד

מארגען 8.30 אוו. קומט פאר אין „פילהארמאניע" דער קאנצערט פון דער בעריהמטער ארטיסטין דארא סאלינובנא. דער קאנצערט האט ביי דער היגער אינטעליגענץ ארויסגערופען א שטארקע פער־אינטערעסירונג. איהר לעצטער קאנצערט אין לאדז האט געהאט אנ'אונגעהויערען ערפאלג. בעגלייטען וועט דער אין לאדז בעקאנטער פיאניסט, דער לאורעאט אין אינטערנאציאנאלען קאנקורס, באלזאם.

Dr. med.
R. Zalcwasser
כירורג
ציגעל־גאס 19, טעל. 125-17
נעמט אן פון 1–2 און פון 4–6 נאכמ.

אינדיווידועלע טוריסטישע רייזעס
קיין פאלעסטינא
מיט דער שיף „POLONJA" די נאהענטסטע אפרייזעס דעם 1 מאי און 15 מאי
ערלעדיגט זעמטליכע פארמאליטעטן. באהן־בילעטען פון לאדז. איינשרייבונגען נעמט אן
WAGONS-LITS COOK, Łódź, Piotrkowska 64.

זאל פילהארמאניע, טעל. 213-84. שויז מארגען, 8 30 אווענד
גרויסער אווענד פון לידער, הומאר און מוזיק
DORA KALINOWNA
אין א פערשידענארטיגע פראגראם.
מיט'ן אנטייל פון דער מייסטערין פון ווארט און ארטיסטיש שפילען
ARTUR BALSAM
ווי אויך דער לאורעאט פון אינטערנאצ. קאנקורס אין בערלין פיאניסט
—::— בילעטען פון 1 זל. ביז 5 זל. שוין צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

ר. איזראעל

משומדים

סענסאצ. שפאנענדער ראמאן פון היינטיגען יודישען לעבען

9)

העגריק פאוסט האט אויך נישט געקענט אנהויבען צו רעדען, ער האט געוואלט, אז מאריאן זאל קודם כל קומען צו זיך נאך דער בעגייסטערונג, מיט וועלכער ער איז געווען ארומגענומען בעת דער טאנץ־פראדוקציע פון סאבא. ערשט דאן ווען מאר־יאן איז געזעסען רוהיג און טרויעריג אויף זיין ארט, האט העגריק געזאגט.

— אלזא דאס איז עס ?

— יא, יא, דאס איז עס און איך וואלט מעהר וועגען דעם ענין נישט געוואלט רעדען.

מאריאן האט גערעדט אין אזא אויפגערעגטען טאן, אז פאוסט האט זיך ארומגעקוקט אין אלע זייטען, צי אימיצער הערט איהם נישט און איבער־צייגענדיג זיך, אז קיינער איז נישט ספעציעל אויפ־מערקזאם אויף זייער געשפרעך, האט העגריק געזאגט:

— איך קען דיך נישט צווינגען, אז דו זאלסט האנדלען אזוי אדער אנדערש, דו האסט דיין דעה און קענסט טון אלץ וואס דו ווילסט, אבער קען זיין איך וועל דיך צווינגען אויסצוהערען מיך, מיט מיר צו רעדען, מיין חוב איז דיך צו ווארענען און דיין זאך איז צו טון אזוי ווי דו האלסט פאר ריכטיג.

— איך מוז דיר זאגען דעם אמת, דיין היינטיגע וויזיט איז פאר מיר איבריג. איך בין נישט אויפגע־לעגט מיט דיר צו רעדען און דו דארפסט דאס פערשטעהען.

— גלויב מיר, מאריאן, אז איך בין נישט אזוי ווילד און נישט אזוי גראבהויטיג, אז איך זאל נישט פערשטעהען די לאגע, אבער דו ביזט דאך אויך נישט אזוי ווילד און גראבהויטיג, אז דו זאלסט נישט פערשטעהען די לאגע פון געגנערישען צד, אויב מ'קען די, וועלכע שטעלען זיך דיר אקעגען אין איצטיגען מאמענט אנרופען דיינע געגנער. דו דארפסט פערשטעהען די לאגע פון דיין פרוי און קינד...

— מיין פערשטאנד רעדט נישט איצט נאר מיין הארץ און געגען דעם קען איך גארנישט מאכען, ס'איז פערפאלען, אויב דער קרבן דערביי מוז זיין אנקא און דאס קינד, איז פערפאלען, קען איך גאר נישט דערצו טון.

— אזוי רעדט נישט קיין אנשטענדיגער מענש, פאר וועלכען איך האלט דיך. מ'קען נישט און מ'טאר נישט דערהרגענען איין מענש אדער צוויי כדי צו ראטעווען זיך אליין, אזא האנדלונג איז נישט קיין עטישע, און ווען איך קען נישט אנדערש, ווען דאס איז אויסער מיינע מעגליכקייטען און אפילו אויסער מיין בעוואוסטזיין איז וואס דאן ? א מאגנעטישע קראפט וועלכע קיין שום שטורם קען נישט צוברעכען האט מיך צוגעצויגען צו סאבא. דאס איז די וואונדערבארסטע און מערקווירדיגסטע פרוי אויף דער וועלט, וועלכע האט בעהערשט מיין גאנץ וועזען, נישט איינמאל האב איך זיך דאך אליין געשטעלט די פראגע וואוהין איך ציל און צי האט א זין אלץ וואס איך וויל טון, אבער ווען איך פערשליס זיך מיט סאבא אין איהר קאבי־נעט, ווען איך דערנעהנטער זיך צו איהר, דעמאלס הערען אויף אין מיר אלערליי ספקות, דעמאלס בלייבט נישט ביי מיר קיין שום פראגע־צייכען, דעמאלס פאל איך ארונטער אונטער דער מאגישער מאכט, פון וועלכער איך קען זיך נישט ארויסרייסען, און דאס איז נישט קיין קליינגקייט, איך קען דיר נישט ברענגען קיין לאגישע ארגומענטען צו בע־רעכטיגען מיין האנדלונג, אבער אנדערש וועט דאס נישט זיין.

— צום טייוועל, צו אלדי רוחות, האט העגריק פאוסט זיך געכאפט, וואס זענען דאס פארא רייד פון א דערוואקסענעם מענשען, פון ווען אן האסט דו דאס אנגעהויבען צו גלויבען אין כישוף און אין כישוף־מאכערייי. אלץ מוז דאך האבען לאגיק און אויסגערעכענטקייט, ווען דו זאגסט מיר, אז דו ביזט פערליבט קען איך פערשטעהען, ס'טרעפען זיך אזעלכע זאכען, אבער זיי זענען פערגאיבערגעהנ דע, איך קען פערשטעהען, אז דו האסט אויפגע־הערט צו ליבען דיין פרוי, הגם איך קען נישט פער־שטעהען די סיבות דערפון, אבער דאס אלץ מוז זיין פערענטפערט טאקע מיט לאגישע ארגומענטען, אפקומען דערמיט, אז איך בין בעצויבערט מיט א מאגישער קראפט איז אנ'ענין פאר קינדער, פאר יונגלעך העכסטענס, אבער נישט פאר דערוואקסענע מענשען ווי מיר זענען, דערצו קען איך נישט מסכים זיין, איך וועל דיך צווינגען זיך צו בעפרייען פון דעם כישוף, כדי דו זאלסט קענען קלאר און זעלבסטשטענדיג דענקען, שטעל זיך פאר מאריאן, אדער ווי דו האסט גערן געהאט, אז מ'זאל דיך רופען מאיר, צוליב דער דאזיגער טענצערין, וועלכע קען זיין אזוי ווי דו זאגסט, די מערקווירדיגסטע און וואונדערבארסטע פרוי אין דער וועלט, ווילסט דו ענדערען דיין גלויבען און פערראטען דיין פאלק. נישט איך, נאר טאקע דו מאריאן ביזט דאך דער נאציאנאלער יוד און האסט זיך אנגאזשירט אין נאציאנאלער כלל־טוערישער ארבייט, ווילסט צו־ליב דער קאבארעט־טענצערין דאס פאלק פער־קויפען ?

מאריאן האט אזש א ציטער געטון, ער האט זיך פערשטעלט די אויגען מיט די הענד און האט כמעט ווי אויסגעשריגען.

— הער אויף העגריק, הער אויף צו רייסען מיין הארץ, צו שניידען מיינע אדערען, לאז מיך צורוה, אפשר וועל איך אליין קומען צו זיך, אפשר וועל איך זיך אליין איבערטראכטען און די לאגע וועט געענדערט ווערען, דערווייל קען איך נישט, דערווייל האלט איך זיך ווייטער ביי מיין בעשלוס און ערקלער דיר נאכאמאל, אז דאס אלץ ליגט אויסער די גרעניצען פון מיין פערשטאנד און מייגע ערדישע כוחות.

העגריק פאוסט האט דערפיהלט אין מאריאנס רייד, אז דער מוסר האט אנגעהויבען צו ווירקען, אז מ'דארף איהם איצט נישט אפלאזען, צו רעדען ווייטער האט אבער נישט געהאט קיין זין אין דער צייט ווען מאריאן האט געבעטען א געוויסען טער־מין, אין וועלכען ער זאל זיך אליין בעדענקען. דעריבער האט העגריק זיך גאר פשוט געווענדעט צו זיין פריינד.

— אויב דו ווילסט מיך פאלגען מאריאן, קום מיט מיר איצט. וועסט זיין ביי מיר אין שטוב, וועסט זיך אויסשלאפען און בערוהיגען, אין מיין קאוואלערסקער וואוינונג וועט דיר קיינער נישט שטערען.

מאריאן האט ברייט געעפענט די אויגען און געקוקט אויף העגריק פאוסט, אזוי ווי יענער וואלט פלוצלונג משוגע געווארען.

— וואס הייסט, אז איך זאל איצט פון דאנען אוועקגעהען ? באלד וועט פון איהר גארדעראב ארויסקומען סאבא און ער וויל מיט איהר פערברענ־גען די גאנצע נאכט, ווי ערלויבט זיך העגריק איהם גאר צו ווענען מיטנעהמען מיט זיך ?

(פארטזעצונג קומט)

די פייערונגען פון 3-טען מאי

דער פראָגראַם פון 3-טען מאַי איז פאָלגענדער:
דאָנערשטאָג, ד. 2-טען מאַי 7 אוו. — א צאפּ-שטיק פון מיליטער, פּאָליציי און פייערלעשער-אָרקעסטערס.
פרייטאָג, ד. 3-טען מאַי:
8 פריה — ראַווערן-ווישטשיגעס אין פּאָניאַטאָווסקי-פּאַרק.
9 פריה — גאָטעסדינסטען אין קירכעס און אין שוהלען.
10 פאָרמ. פעלד-גאָטעסדינסט אויפ'ן האַלער-פּלאַץ.
11.30 — א דעפילאַדע מיט פאָרשטעהער פון דער מאכט אויף דער 6-טער שערפּיען גאַס ביים האַלער-פּלאַץ.
4 נאָכמ. פאָרשטעלונגען אין די שטאָטישע טעאַטערן.
4 נאָכמ. — ספּאָרט-רעוויעס אויף אַלע ספּאָרט-פּלעצער.
פון 5 ביז 7 אָווענד קאָנצערטען אין די שטאָטישע פּאַרקען.
פן 6 ביז 8 — אָרקעסטערס אויפ'ן פּל. וואָלנאָשטשי, באַלוטער מאַרק און גייער'ס מאַרק.
8 אָוו. ראַקעטען אויפ'ן פּל. וואָלנאָשטשי און באַלוטער מאַרק.

נ"ע איסר בעזמאַן

נעכטען איז פּלוצלינג געשטאָרבען פון א מוח-פּאַראַליזש דער לאַנג-יעהריגער יודישער טעאַטער-דירעקטאָר איסר בעזמאַן.

* * *

געבוירען אין 1867 יאָהר אין בערדיטשעוו ביי א רייכער בעל-הבית'ישער פאַמיליע. דער פאָטער זיינער, משה, האָט דאָרט געהאַט עטליכע הייזער און געפיהרט קאָמיסיאָן-געשעפטען. געהאַלטען אויך אין פּאַכט דאָס טעאַטער „עלדאָראַדאָ" און דעם צירק.

איסר בעזמאַן האָט געלערנט אין דער שטאָטישער רעגירונגס-שול און געענדיגט 5 קלאַסען. אַלס 18-יעהריגער בחור אוועק נאָך אמעריקא אויף א לוסט-רייזע; א צייט שפּעטער אויך דאָרט געווען עטליכע מאָל. צו 26 יאָהר געעפענט אין זיין געבורטס-שטאָט א שניט-קראָם. אין יענער צייט איז דאָרט אַראָפּגעקומען א יודישע טרופּע און נישט געהאַט דעם באַגאַזש אויסצוקויפען, ער באָרגט זיי אויס געלד, דערנאָך האָט ער אויך געשלאָסען מיט דער טרופּע אַן אָפּמאַך און צוגעשטאַנען אַלס מיטבע-טייליגטער. די דירעקציע איז דעמאָלט בעשטאַנען פון בערנשטיין און איסר בעזמאַן.

שפּעטער איז ער אַנגעקומען קיין אָדעס צו אברהם יצחק קאַמינסקי אַלס געשעפטס-פיהרער. נאָך א יאָהר צייט איז ער פון דאָרט צוזאַמען מיט דער טרופּע אוועק קיין וואַרשא אין „באַנאַטעלא"-טעאַטער, וואו זי האָט געשפּילט א סעזאָן-צייט. דערוויילט ווערט ער אַרויסגערופען קיין לאָדז, וואו ער קומט גלייך צוזאַמען מיט יצחק זאַנדבערג (דעמאָלט גע-שפּילט אַלס אַרטיסט אין וואַרשאַווער מוראַנאָווער-טעאַטער) און זיי ביידע דינגען דאָס אַמאָליגע היגע „גרויסע טעאַטער" פאַר א יודיש טעאַטער.

זייט דעמאָלט האָבען זיי ביידע דערמיט אָנגע-פיהרט ביז'ן אויסבּרוך פון קריג.

אין 1914 איז ער אוועק קיין אָדעס און שטעלט דאָרט צוזאַמען א טרופּע און נעמט אָנפיהרען מיט'ן דאָרטיגען יודישען טעאַטער.

פן דאָרט איז די טרופּע געפאָהרען קיין קיעוו (בעת קערענסקי'ס צייטען), וואו זי איז פערבליבען א סעזאָן. דערנאָך קיין קרעמענטשוג. צולעצט האָט זי געשפּילט אין מינסק אַנדערהאַלבען יאָהר.

אין 1919 צוריקגעקומען קיין לאָדז און צוזאַמען מיט א. ג. קאָמפּאַניעץ'ן איבערגענומען דאָס „גרויסע טעאַטער", דערוויל איז עס גאָר אָפּגעברענט גע-וואָרען. ער ווערט ציטווייליג געשעפטס-פיהרער אין היגען יודישען „סקאַלא"-טעאַטער ביי קופערמאַנען.

ווען אונזער שטאָט איז געבליבען אָהן א יודיש טעאַטער דעמאָלט נעמט ער זוכען פּלעדליי עצות און מעגליכקייטען. ביז צו לעצט איז איהם געלונגען צו שאַפען די נייע פּלאַצובקע דעם „פילהאַרמאָניע"-זאַל און עס צוגעפּאַסט צו א טעאַטער.

זייט דעמאָלט האָט ער ווייטער אָנגעפיהרט מיט'ן היגען יודישען טעאַטער. דורך דער צייט האָט ער מיטגעמאַכט די אַלע לעצטע שווערע נסיונות און ראַנגלעניש פון היגען יודישען טעאַטער. העכער 40 יאָהר ווי איסר בעזמאַן האָט אָנגעפיהרט מיט'ן יודישען טעאַטער ביז דער לעצטער צייט. אָפטמאָל פערוואָרפען געוואָרען אין די מרחקים, אָפּגעריכט גלות, צוזאַמען מיט איהם געליטען און מיטגעמאַכט זיינע פריינד — פערבינדען זיין לעבען מיט'ן גורל פון יודישען טעאַטער.

* * *

איסר בעזמאַן, נישט קוקענדיג אויף זיין על-טער, האָט זיך ביז דער לעצטער מינוט געפיהלט גע-זונד און מונטער. נעכטען מיטאָג איז ער אהיימגעקו-מען פון טעאַטער, אָפּגעגעסען מיטאָג און נאָכ'ן מי-טאָג איז ער פּלוצלינג אַוועקגעפאַלען. דער אָנגעקו-מענער דאָקטאָר האָט פעסטגעשטעלט א מוח-פּאַראַ-ליזש. מ'האָט ביי איהם אָפּגעצאַפּט אַנדערהאַלבען גלעזער בלוט. דאָס האָט אָבער גאָרנישט געהאָלפען, און אין 2 שעה שפּעטער איז ער געשטאָרבען.

ביים אויסהויכען די נשמה איז ביי זיין בעט געווען דער טעאַטער-דירעקטאָר מאיר ווינדער פון וואַרשא.

היינט וועט דאָס יודישע לאָדז בעגלייטען דעם לאַנג-יעהריגען יודישען טעאַטער-דירעקטאָר, דעם אידעלען יוד צו זיין אייביגער רוה.

זאָל איהם די ערד גרינג זיין!

צוליב'ן טויט פון איסר בעזמאַן, איז אַלס ציי-כען פון טרויער איבערגעריסען געוואָרען די נעכ-טיגע פאָרשטעלונג אין פילהאַרמאָניע".

ראַדיאָ-ווינקעל

—=—

ראַדיאָ אין ראַטענפערבאַנד

דער סאָוויעטישער ראַדיאָ פּראָגרעסירט בסדר. דער אַלפערבאַנדישער ראַדיאָ-קאָמיטעט דיספּאָנירט איצטער מיט 66 ראַדיאָ-סטאַציעס, וועלכע פערבּרויבען אַן אַלגעמיינעם סכום פון 1.617 קילאָוואַט-שעה. די צאָהל אויפנאַהם-סטאַציעס, צוזאַמען מיט די ראַ-דיאָ-צענטראַלעס „סובסטאַציעס" א. אַז. וו. טרעפט אָן לויט די ציפערן פונם זעלבען קאָמיטעט ביי 2.100.100.

אין דער גאָר נאָהענטער צוקונפט זאָלען אָנהוי-בען פונקציאָנירען נייע סטאַציעס מיט א קראַפט פון 10 קילאָוואַט-שעה אין וולאַדיוואָסטאָק און כאַבאַ-ראָווסק, ווייל אויפ'ן ווייטען מזרח איז ביז איצט קיין ראַדיאָ-נעץ נישט געווען.

ראַדיאָ-אַפּאַראַטען זענען שוין איצט פאַרהאַן אפילו אין די ווייטסטע צפון-געגענדען ווי למשל, אויפ'ן אינזעל דיקסאָן, וואו די אָרטיגע איינוואוי-נער האָבען די מעגליכקייט צו הערען ראַדיאָ פון מאָסקווא. ראַדיאָ-סטאַציעס געפינען זיך אויך אין די קאָלכאָזען און קאָווקאָלכאָזען, א. דגל. אין די צענטראַלעס פון מאַשינען און טראַקטאָרען, וואו די אַרבייטער נעמען אויף ספּעציעלע פּראָפּאַגאַנדע פּראָגראַמען.

עס ווערט אויך מיטגעטיילט, אַז דער סאָוויעטי-שער אינזשיניער בּרייטבּאַרד האָט ערפונדען א נייעם אופן פון אויפגעבען טעלעוויזיע.

אויסער די טעלעוויזיע האָט רוסלאַנד פערוועג-דעט אולטראַ-קורצע כוואַליעס ביי אַנדערע ערפאַה-רונגס-צילען. דער קאָמיטעט גיט איבער, אַז עס איז אָרגאַניזירט געוואָרען א גוט פונקציאָנירענדע ראַדיאָ קאָמוניקאַציע צווישען מאָסקווא און די יאַכט-שיפען, וועלכע קורסירען אויפ'ן באַלטישען און שוואַר-צען ים, וואָס האָבען די נעהעריגע אויפנאַהם-סטאַ-ציעס. מיט דער הילף פון דער בּרעג-סטאַציע, וועל-כע פונקציאָנירט אויף אולטראַ-קורצע כוואַליעס — ווערט אויך געפיהרט די קאָנטראָל איבער די מאַ-נעווערעס פון דעם לופט-פלאָט. ער איז אויפגעשטעלט געוואָרען א גאַנצע רייהע ים-לאַמטערנער פון ראַדיאָ אויפ'ן צפון-בּרעג. די ווייט-לויפענדע צוגען זענען אויך פערזעהן מיט ראַדיאָ-אַפּאַראַטען.

דאָס פּראָגראַם פון די סאָוויעטישע סטאַציעס איז בּעריכערט געוואָרען מיט רעגיאָנאַלע סטאַציעס. עס ווערען, למשל, אויפגעגעבען קרימער און טאַ-טאַרישע שאַפונגען און געזאַנגען, ראַדיאָ-טעאַטער פאַר דער שול-יוגענד, אָפּערעס, וואָס ווערען גע-שפּילט אויף פליטען דורך בּעריהמטע אַרטיסטען.

דער מאָסקווער סימפאָנישער אָרקעסטער איז פערגרעסערט געוואָרען ביז 158 מיטגלידער, אָבער די לע-נינגראַדער סימפאָנישער אָרקעסטער פערמאָגט נישט מעהר ווי 73 מוזיקער. עס ווערען אָפט איינגעלאַ-דען די בעסטע אויסלענדישע אַרטיסטען אויפצו-טרעטען פאַר'ן מיקראָפאָן פון דער מאָסקווער סטאַ-ציע, וועלכע אַרבּייט מיט א קראַפט פון 500 קילאָ-וואַט-שעה. נישט לאַנג איז אויפגעפיהרט געוואָרען „רעקוויעם" פון בּערליאָז'ן — האָבען אויסער דער מאָסקווער סימפאָנישער אָרקעסטער זיך בעטייליגט נאָך פיר אַנדערע אָרקעסטערס, ווי אויך א כאָר פון 200 שטימען.

עס איז איינגעפיהרט געוואָרען א פּראָגראַמען-אויסטויש מיט די פעראייניגטע שטאַטען, וואָס פונקציאָנירט שוין כמעט רעגולער און האָט גרויס אויפזעהן אין ביידע לענדער. מיט א פּאָר וואָכען צו-ריק האָט מען אָרגאַניזירט מוזיק-טראַנסמיסיעס פאַרן דענישען און טערקישען ראַדיאָ. פאַר'ן „ראַ-דיאָ-פּאַריז" איז אויפגעגעבען געוואָרען אודיציעס פון רוסישע קאָמפּאָזיטאָרען און סצענע-אויטאָרען ווי גאָגאָל און קין.

במשך די לעצטע אַכט חדשים האָט דער מאָס-קווער ראַדיאָ אויפגעגעבען העכער 600 סעריעס פון זעלבסטבילדונגס-אודיציעס. דער קאָמיטעט האָט געקירצט די צייט, וואָס די דאָזיגע אודיציעס דויערן פון 23 מינוט אויף 18, דערביי אָבער פערגרעסערט די צאָהל זייערע פון 75 ביז 126 א חודש. דער אינ-האַלט פון אָט די אודיציעס נעמט אַרום פאָלגענדע געביטן: וויסענשאַפט, פילאָזאָפיע, רעליגיע און אַטע-איזם, פּאָליטיק, געשיכטע פון קונסט, ליטעראַטור, פּאָליטישע און עקאָנאָמישע געאָגראַפיע.

ביי א 70 פּראָצענט פערנעמען די אודיציעס שאַפונגען פון קלאַסיקער ווי אויך פון די היינט-צייטיגע סאָוויעטישע און אויסלענדישע קאָמפּאָ-זיטאָרען. די רעשט פון 30 פּראָצ. פילען אוים פאָלקס מוזיק און רעגיאָנאַלע.

די אָפּערע פון דער סטודיאָ, ווי אויך די, וועל-כע ווערט טראַנסמיטירט פון מאָסקווער טעאַטער פערנעמט אין די סאָוויעטישע פּראָגראַמען א בּעדיי-טענדיג אָרט. אינטערעסאַנט איז געווען, ווען מען האָט אויפגעגעבען „די פרעהליכע חבר'טאָרינס פון ווינדזאָר" אין א ספּעציעלער בעאַרבייטונג פאַר'ן ראַדיאָ, וואו אַלע דיאַלאָגען זענען געזונגען געוואָרען.

א גרויסען פערלוסט האָט דער סאָוויעטישער ראַ-דיאָ געהאַט דורכ'ן טויט פון איפּפּאָליטאָוו - איוואַ-נאָוו, איינעם פון די בעסטע קאָמפּאָזיטאָרען און די-ריגענטען, וועמענס שאַפונגען פלעגען פערנעמען א גרויסען טייל פונם סאָוויעטישען ראַדיאָ. בסך-הכל האָבען די רוסישע ראַדיאָ-סאַציעס אויפגעגעבען 200 שאַפונגען זיינע. ער איז געווען אויך פּאָפּולער ביי די יוגענדליכע ראַדיאָ-הערערס, ווארום ער פלעגט אויפטרעטען אין ראַדיאָ מיט אודיציעס פאַר קינדער.

דער יובילעאום פון דער קרוינונג פון ענגלישען קעניג

לאָנדאָן, 30 (ספּ. טעל.)

דער בולגאַרישער קעניג באָריס קומט פרייטאָג אינקאָגניטאָ קיין לאָנדאָן כדי אָנטיילצונעמען אין 25-יעהריגען יובילעאום פון דער קרוינונג פונם ענג-לישען קעניג יעורשי.

פייערונג צום 20-טען יאָהרצייט פון י. ל. פּרץ

ניו-יאָרק (יט"א) צום 20-טען יאָהרצייט פון י. ל פרץ האָט דער י. ל. פרץ-שרייבער-פעראיין אין ניו-יאָרק אָרגאַניזירט א גרויסע אָנדענק-פייערונג. מיט רעדעס וועגען דעם גרויסען יודישען דיכטער זענען אַרויסגעטרעטען דוד פינסקי, ד"ר מוקדוני א. אנר. צום סוף זענען רעציטירט געוואָרען א רייהע ווערק פון י. ל. פרץ און עס איז אויסגעפיהרט גע-וואָרען א מוזיקאַלישער פּראָגראַם.

אכטונג, אַרבייטער פון דער מעטאַלורגיע-אינדוסטריע

וואַרשא (יט"א) א גרעסערע פאַבריק פון טשוועקעס און דראָט אין א"י זוכט קוואַ-ליפיצירטע דרוטשיאַזשעס, פאַכלייט צום ציפּקען דראָט, סטעלערעס, קייטען-שווייסער, גליערס און פאַכלייט צו פּראָדוצירען שטעכיגען דראָט.

עס קענען זיך מעלדען נאָר ערשטקלאַסיגע פאַכ-לייט, וועלכע קענען בעווייזען ציינגנישען פון לאַנג-יעהריגער אַרבייט אין דעם פאַך. ס ווערט בעטאָנט, אַז עס וועלען דורכגעפיהרט ווערען ענטשפּרעכענדע פאַך-עקזאַמענס.

פעראינטערעסירטע פערזאָנען דאַרפען זיך מעל-דען צו דער פּויליש - ארץ-ישראל'דיגער האַנדעלס-קאַמער, רעפּעראַט פאַר אינדוסטריע און מלאכה, וואַרשע, פּרעדרי 10, פּערזענליך אָדער שריפטליך, נאָך א פריהערדיגען פאָרשטעלען פון געפאָדערטע ציינגנישען.

ראַטעוועט אייער געזונד

קראַנקע אויף רופּטורען (ברוך-קראַנקהייטען)

ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע הייל-גומי-באַנדאַזשען פון מיין מעטאָדע העלפען ראַדיקאַל אונטער גאַראַנטיע אָהן אָפּעראַציעס
פון אַלע מינים ברוך-קראַנקהייטען (רופּטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער

דאָס אַראָפּלאָזען זיך פון מאָגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספּע-ציעלע אינדיווידועל צוגעפּאַסטע בויך-באַנדאַזשען.
אויף פיזנעקרימטע רוקען-בייז (הוי-קערס) אָרטאָפּעדישע הייל-גאָרסעטן אויף ביינער-שווינדזוכט און אַלע אַנדערע פעהלערן אָרטאָ-פּעדישע הייל-אַפּאַראַטען אויף פּלאַטפוס.
ספּעציעלע איינלאַגען לויט גיפּס-מאָדעלען, אויף זשילאַסעס - גומי-זאָקן לויט מאָס. קינסטליכע הענד און פיס

ספּעציעלער אַנשטאַלט פאַר הייל-אָרטאָפּעדיע

Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אוים לעמבערג:

לאָדז, פּיראַמאָוויטשא 9 (אַלגינסקא)

(פראָנט פּאַרטער), טעל. 09-177 נאָהנט פון לאָדזער פאַבריקס-באַהנהויף

בעמערקונג: דאָס ערשיינען פון די קראַנקע איזאומבעדינגט נויטיג.
צאָהלרייכע דאַנקזאַגונגען און דאַנק-בריף.

(אין זגערזש אויף סלאָמאַצקאַ № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

פון ווירטשאַפטליכען לעבען אין א"י

ירושלים. (יט"א) אין די ווירטשאַפטליכע קרייזען אין א"י ווערען געפיהרט פערהאַנדלונגען וועגען שאַפען א ספּעציעלע קערפּערשאַפט פאַר דער ענטוויקלונג פון א"י'דיגען עקספּאָרט. אין דער דאָזיגער קערפּערשאַפט זאָלען זיין רעפּרעזענטירט פּרדס-אייגענטימער ווי אויך פאָרשטעהער פון די יעניגע אינדוסטריע-צווייגען, וועלכע זענען בע-זונדערס פעראינטערעסירט אין עקספּאָרט. א דאַנק דער געמיינזאַמער קערפּערשאַפט. וועט די גאַנצע אַקציע פאַר פערגרעסערען דעם עקספּאָרט קענען געפיהרט ווערען אויף א קאָאָרדינירטען און פּלאַנ-מעסיגען אופן.

אין דעם „אַפישעל גאַזעט" זענען לעצטענס ער-שינען בעשטימונגען וועגען פערשידענע הנחות און פערלייכטערונגען ביים עקספּאָרט פון אַלקאָהאָל - געטראַנקען פון א"י.

א דאַנק די בעמיהונגען פון דער עסטרייכיש-פּאַלעסטינערישער האַנדעלס-קאַמער האָט די עס-טרייכישע רעגירונג איינגעשטימט צו פערגרעסערען דעם אימפּאָרט פון א"י'דיגע אַראַנזשען קיין עסטרייך. צו דעם איז געשאַפען געוואָרען א ספּעציעלער קאָנ-סאָרציום פון פרוכטען-סוחרים.

ירושלים. (יט"א) אין דעם בעריכט פון באַרקלייס - באַנק וועגען דער ווירטשאַפטליכער לאַגע אין א"י אין לעצטען חודש ווערט בעטאָנט, אַז אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם בעדייטענדען טו-ריסטען - צופלוס צו דער פּורים - פייערונג עד-לידע און צו דער מכביאַדע בעמערקט זיך א גרעסערע בעלעבונג פון פערשידענע צווייגען פון ווירטשאַפטליכען לעבען.

ירושלים. (יט"א) אין שכם איז פאָרגעקומען א בעראַטונג פון אַראַבישע פאַפּיראָסען - פאַבריקען אין א"י וועגען בילדען א פעראייניגונג און קאָאָרדינירען די פּראָדוקציע.

ירושלים. (יט"א) פון 1-טען מאַי ווערט איינגעשטעלט א טאָג - טעגליכע לופט - פער-בינדונג צווישען א"י און עגיפּטען. ביז איצט פלע-גען די אַעראָפּלאַנען קורסירען בלויז דריי מאָל א וואָך.

ירושלים. (יט"א) דער ציטרוס - עקס-פּאָרט פון א"י האָט אין משך פון לויפענדען סע-זאָן ביז דעם 21-טען אַפּריל בעטראָפען 7.292.792 קעסטלעך. דעם פאָריגען יאָהר האָט דער ציטרוס - עקספּאָרט בעטראָפען צו דער זעלבער צייט 5.524.012 קעסטלעך.

אַראַבישע אַנטי-שטייער-אַקציע אין א"י

ירושלים. (יט"א) ווי עס טיילט מיט די אַראַבישע פּרעסע פיהרען די בעדואינער אַרום באר שבע א שאַרפע אַקציע פאַר פערקלענערען די שטייערען. די אַראַבער בענוגענען זיך נישט מיט שיקען מעמאָריאַלען, נאָר זיי דראָהען מיט א שטרייק.

שטרייטען אַרום די וועהלער-ליסטעס פון די שטאָדט-ראַט-וואַהלען אין תל-אביב

תל-אביב. (יט"א) אויף דער לעצטער זי-צונג פון תל-אביב'ער שטאָט-ראַט זענען פאָר-שטעהער פון דער אַרבייטער-פראַקציע אַרויסגע-טרעטען געגען דעם בעשלוס פון דער וואַהל-קאָ-מיסיע וועגען נישט ערטיילען קיין וואַהל-רעכט צום שטאָט-ראַט 3.000 סובלאָקאַטאָרען. ראַטמאַן זאַבאַרסקי האָט אויספיהרליך בעגרינדעט די אוני-געזעצליכקייט פון דעם דאָזיגען בעשלוס. צום סוף איז בעשלאָסען געוואָרען צו עמפעהלען דעם וואַהל-קאָמיטעט נישט צו פערעפענטליכען די וועהלער-ליסטע ביז דער ענין וועט בעטראַכט ווערען דורך דעם שטאָט-ראַט.

שפּאַניען קינדיגט דעם האַנדעלס-טראַקטאַט מיט פראַנקרייך

פּאַריז, 30 (ספּ. טעל.)
פון מאַדריט מעלדעט מען, אַז די שפּאַנישע רע-גירונג האָט געקינדיגט דעם האַנדעלס-טראַקטאַט פון 6 מערץ 1935.

ווי אזוי זעהט אויס דאס דייטשעווירטשאפט-ליכע לעבען אונטער דער היטלער-רעגירונג

(ענדע פון דער 4-טער זייט)

אפגעשטעלט דאס צאהלען די אויסלענדישע הל־ואות, אזוי ארום איז צושטערט געווארען דער דייטשער קרעדיט אין אויסלאנד.

די פערקלענערונג פון עקספארט און מאנגעל פון קרעדיטען האבען געצוואונגען שאכטען אנצוגע־מען זיין „נייעם פלאן" צו ראטעווען די מלוכה, דאס הייסט בכלל צו בעגרעניצען דעם אימפארט און בע־זונדערס דעם אימפארט פון רויה־שטאפען, אזוי א־בער ווי די דייטשע פראדוקציע קען זיך אהן אויס־לענדישע רויה־שטאפען נישט בעגעהען האט דאס בעדייט א נייער קלאפ פאר א ריי אינדוסטרי צווייגען און א נייע פערענגערונג פון די עקספארט־מעג־ליכקייטען.

די אונאויפהערליכע בעמיהונג ווי אמבעסטען צוצופאסען די ווירטשאפט פון לאנד אויפן פאל פון א מלחמה, די מלוכהשע רעגלאמענטירונג פון אימ־פארט, און עקספארט, און פון דעם קרעדיט און דעוויזען בעוועגונג, די מלוכהשע פערטיילונג פון אלע רויה־שטאפען, דער צוואנג אפצוגעבען דער מלוכה אלע רויה־שטאפען פון לאנד ווי אויך די לעבענסמיטעל פראדוקטען, דאס פעסטשטעלען מאקסימום און מינימום פרייזען א.א.וו. דאס אליז האט אין אזא מאס פערגרעסערט די אינטערווענ־ץ פון דער מלוכה אין דעם ווירטשאפטליכען לעבען, אז עס האט דעם דייטשען קאפיטאליזם אונטער היטלערס רעגירונג צוגעגעבען א בולטען כאראק־טער פון א „קאפיטאליזם פון מלוכה־מאנאפאל".

ראדיא-פראגראם

מיטוואך, דעם 1 מאי

6,36 גימנאַסטיק. 6,50 פליטען. 7,25 פלי־טען. 8 אוידיציע פאַר־שולען. 8,05 אוידיציע פאַר פאַבאַראַוצעס. 11,57 צייט־סיגנאַל. 12,03 ידיעות. 12,05 קאָנצערט. 12,50 שמועס פאַר פרויען. 12,55 ידיעות. 1,05 קאָנצערט. 2 פליטען. 3,35 בערזע. 3,45 קאָנצערט. 4,30 רעפעראַט. 4,45 לידער. 5 רעפעראַט. 5,15 קאָנצערט. 5,50 רעפעראַט. 6 לידער. 6,15 פרעהליכער סקעטש. 6,30 טעכנישׁ פאָסט־קעסטעל. 6,45 פליטען. 7,15 פליטען. 7,25 ספאָרט. 7,35 קאָנצערט. 7,50 אַק־טועלע שמועסען. 8,15 פליטען. 8,45 ידיעות. 9 שאָפען - קאָנצערט. 9,30 רעפעראַט. 10 רעק־לאַמע־קאָנצערט. 10,15 מוזיק. 11 ידיעות, קאָמו־ניקאַטען. 11,05 לאָדזער ראַדיאָ־קעסטעל.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי — — — —	88.75
3 פראצענטיגע בודאוולאנע —	42.75
4 „ דאלארובקא —	53.00
7 „ סטאביליזאציע (אמ.)	66.00
5 „ ווארשאווער ס.-ב. 1934	60.50
5 „ לאדזער „	53.15
ענגלישער פונט — — —	25.55
דאלאר אפיצ. 5.28 נישט אפיצ. —	5.25
גאלד-דאלאר — — — —	9.08
גאלד-רובל — — — —	4.67
דייטשער מארק — — —	1.97

קינא KINO
„קאפיטאל" „CAPITOL"

פראדוצירט אין לאנדאן לויט דעם בעריהמטען ווערק פונ'ם גרויסען יודיש-דייטשען דיכטער
ליאן פויכטוואנגער
די הויפטראלע פירט אויס דער געניאלער פילם-ארטיסט
קאנראד וויידט
„יוד זיס"

היינט און פאלג. טעג קומט פאר אין קינא „קאפיטאל"
די ווידערהאלונג פון דער פרעמיערע פון דעם מעכטיגען יודישען פילם
דער פילם „יוד זיס" איז געשריבען פון א גרויסען יוד וועגען א גרויסען יוד. „יוד זיס" איז א געניאלער יודישער פינאנץ-גאון, א יודישער מיניסטער אין הויף פון דייטשען פירשט קארל אלעקסאנדער פאן ווירטעמבערג. „יוד זיס" איז א ליכטיגע געשטאלט, וואס רייצט די פאנטאזיע, זיין לעבען איז געווען רייך מיט דראמאטישע עפיזאדען. א נאמען, ארום וועלכען ס'וואקסען זיך לעגענדעס. פאר די אויגען פון צושויער טראגען זיך בילדער פון פארצייטישען יודישען געטא אין דייטשלאנד. „יוד זיס" איז א געשטאלט, וואס רייצט און אינטריגירט, מאכט א טיפען איינדרוק און רופט ארויס א ציטער אין הארצען פון צושויער. „יוד זיס" איז א פילם פון גרויסען פערנעם, רייך אויסגעשטאטעט. מאסען סצענעס מיט א פערשווענדערישער רייכקייט. „יוד זיס" איז א יודישער פי"ם, אזא מעכטיגען פילם האט נאך לאדז נישט געזעהן. —::— די הויפט-ראלע פון פילם „יוד זיס" שפילט קאנראד ווייד מיט אזא עקספרעסיע און שלמות, אז דער איינדרוק איז אנ'אונפערגעסליכער.

די ווידערהאלונג פון דער פרעמיערע פון דעם גרויסען מעכטיגען יודישען פילם „יוד זיס" קומט פאר טעגליך אין קינא „קאפיטאל"
אנהייב פון די סעאנסען: אין געוועהנל. טעג 4 נאכמיטאג, שבת, זונטאג און יום-טוב — 12 א זייגער בייטאג.

Dr Wajnberg
ספעצ. פאר לונגען-, הארץ- און סקלעראז-קראנקה.
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אוו.

Dr. L. Szyfman
לעגיאנוב 3, טעל. 106-72
צוריקגעקעהרט

Dr med. H. RÓŻANER
ספעציאליסט פאר הויט, וועגערישע און סעקסועלע קראנק.
Narutowicza 9
tel. 128-98
נעמט אן פון 9—1 פארמ. און פון 5—9.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

וויכטיג פאר דאמען
נאר 2 זל. ווערען פאר איבערגע-מאכט די עלטעסטע
היטען
אויף גאנץ ניי און אויך נייע היטען צו געדענקט די אדרעס 3.50
Modystka „TOLA"
23 Zawadzka 23

לאדזער יודישער לאקאטארען און סובלאקאטארען-פעראיין
געפינט זיך
אויף פיעטריקאווער 31, ה. 22.
טעל-264-38
דער סעקרעטאריאט איז טעטיג טעגליך פון 6 ביז 9 אוונד. ס'ווערען געשריבען ביטעס ערטיילט עצות, אויסגעגלייכט. סכסוכים און געפיה"ט כל'ערליי דירות און עקסמיסיע-פראצעסען.

Zaginiony został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej na zł. 15.– na imię Szyja Szmukler, Nowomiejska 30.

Zagubiony został weksel na sumę 100 zł. wyst. Lewenberg, Łódź, Żeromskiego 17, na zlec. Cukiera, pł. 15/6 35. Weksel powyższy unieważniam, zwrócić takowy do A. Wolfowicz, Piotrkowska 56. 7395

Poszukuję wspólnika do zaprowadzonego interesu z kapitałem od 3000 zł. do 3500 zł. z powodu wyjazdu mego wspólnika. Oferty sub „Egzystencja".

Uwaga: Sprzedam 2 pierwszorzędne zakłady fryzjerskie. Wiadomość Franciszkańska 6 lub Zawadzka 33 od zaraz. 7390

א בעקעריי ווי אויך א ווילדע אויף א פענסיאנאט אדער אויף א קא-לאניע צו פערמיטען. ערפאהרען פראנ-ציסקאנער 30 ביים וועכטער. 7403

Lekcje hebrajskiego i angielskiego. Postępy gwarantowane. Ceny przystępne Narutowicza 11, n. 4, front. Zgłoszenia 5–6 popoł.

לאקאלען
2 אנשטענדיגע יונגעלייט קענען בעקומען לאזשי אין צענטרום שטאט. צו ערפאהרען פיעטריקאווער 39, וו. 4 אדער אין דער רעזורע. 7402

צו פערדינגען א לאקאל פון 2 צי-מער און קוך ווי אויך אנ'איינצעל צימער קאנסטאנטינער 14/16 גלייך פון ווירט. זיך צו דערוויסען ביים הויז-וועכטער.

צו פערקויפען א פריזיער-געשעפט אדער א גאנצע איינריכטונג. צו ערפאה-רען זגערזשער 8, מאשענפירר.

פרייע פאסטענס
א קוואליפיצירטער פערקויפער אין א קאנפעקציע-געשעפט ווערט פון זאפארט געזוכט, ווי אויך א יונגעל, וואס קען דאס שניידער-פאך, גלובנא 41. 7400

פערשידענעס
Zaginiony został kwit kaucyjny Elektrowni Łódzkiej na zł. 15.- na imię Rajzbaum Izydor, Mielczarskiego 10.

Zagubiona została matura hebrajska, wydana w roku 1929 przez Żdowskie Gimnazjum na nazwisko Jakóba Kinrusa. Zwrócić 11. Listopada 45.

דאמסקע גייה-מאשין ביליג צו פער-קויפען. וואלטשאנסקא 2 ביים שוסטער.

ביליגער פערקויף פון מאדערן מעבעל אויף גינסטיגע בעדינגונגען. לאדז. 6-טער שערפיען 2 (עק פיעטריק)

BILANS BRUTTO

Komunalnej Kasy Oszczędności miasta Łodzi

za I-szy kwartał 1935 roku.

AKTYWA — PASYWA

Nazwa rachunku	suma	Nazwa rachunku	suma
1. Gotówka w ksie i w bankach	439.004.41	Kapitał zakładowy	100.000.00
2. Papiery wartościowe własne	585 324.90	Wkłady oszczędn. i r-ki czekowe (kont. 12.000)	4 140 888.46
3. Kupony bieżące	7 450 02	Zobowiązania inkasowe	12 845.89
4. Weksle zdyskontowane	1.428.394.02	Rachunki różne	3.558.68
5. Pożyczki komunalne	124 546 61	Przekazy na banki	20.174.46
6. „ hipoteczne	262.840.00	Procenty i prowizje	67.502.71
7. „ pod zastaw papierów wartościowych	412.774.00	Administracja nieruchomości	2.009.10
8. Rachunki bieżące zabezp. hipot.	101.617.68		
9. „ „ „ innemi wartośc.	378.074.70		
10. Weksle protestowane	18.233.60		
11. Wydatki zwrotne	23.677.27		
12. Rachunki różne	61 323.17		
13. Nieruchomości	428.412.35		
14. Ruchomości	36 564,00		
15. Koszty handlowe	38.742.54		
	4.346.979.30		4 346 979.30
16. Inkaso	130.244 46	Różni za inkaso	130 244.46
17. Depozyty	1.965 895.34	Różni za depozyty	1.965 895.34
	6.443.119.10		6.443.119.10

Dr. Med. J. Schlosser
כירורג
האט זיך איבערגעצויגען אויף
צעגעלניאנא 30 טעל. 122-16
נעהמט אן טעגליך פון 4—7 אוו.

ד"ר ס. קאנטאר
ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען (מענער-שוואכע)
פיעטריקאווער 90
טעל. 129-45.
נעמט אן פון 8—2 נ"מ און פון 6—9 אוו.

Dr. med. D. Frid
אינערליכע קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען
אויף זאוואדזקא 16a
פראנט 1 שט. טעל. 224-78
נעמט אן פון 9—10 און פון 5—7 אוו.

Dr. med. M. TAUBENHAUS
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11, טעל. 246-09
נעמט אן פון 4—8 אוונד.

אינזש. א. רוססאק
געשוואוירענער איבערזעצער
פאר די פראנצויזישע, רוסישע, יודישע און העברעאישע שפראכען
(אין בעצירק פון ווארש. אפעלאציע-געריכט
נארוטאוויטשא 47, טעל. 245-08.
די קאנצעלאריע ערלעדיגט אויך דאקו-מענטען אין דייטש, ענגליש, איטאליעניש.

ד"ר העללער
ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט
זונטאג פון 11—2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייז

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפיליס און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
פראנט, 1-טער שטאק.
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמיטאג.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען

Dr. med. Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2—3 און פון 6—8 אוו

לעטשניצע
פאר וועגעריש קראנקע
פון דאקטוירים ספעציאליסטע
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 122-73
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד.
וועגעריש-קראנקע, מענערשוואכע און הויט-קר אנקהייטען
אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאציע
איז טעטיג א גאנצען מעת לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל
א בעראטונג 3 זל.

לעטשניצע
פון דאקטוירים - ספעציאליסטען
זגערזשער 17
טעל. 116-33
רענטגען-קאבינעט
וועגעראלאגישעס אמבולאטאריום
פון 9 פריה ביז 8 א זייגער אוונט.
וויזיט 3 זל.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה
מאר'ן טעקסט— ... פרייטאג און ערב-יו"ט —24 גר. אין דער זייט שטאלטען
אין טעקסט —40 . . . . —60 4
אונטן טעקסט —12 . . . . —16 . . . .
בייטער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

געקרעלאגען —20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס איבעריגע ווארט — 10 גר.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז - 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

רעדאקציע, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקן די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און פאר מין פון די אנאנסן איז דער פערלאג נישט פעראנט-ווארטליך. די אדמיני... עמען בייטען און ...

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg — Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 24.